

צ'בזטי מזהר"י

תנינא

דף כט: ל.

עם

ביאור חברותא

ללימוד בעיון

תורה סד

אמר שהמתמיד בלימוד ספרו יהיה נעשה איש כשר באמת
ובעל מח גדול כי יש בה עמקות נוראה שאין בשום ספר

(חי"מ שמו שומח)

כט:

ליקוטי

סא סב סג סד

מוהר"ן תנינא

גדול מאד וע"כ יאמר לו הש"י **אני היום ילדתיך** היום ממש, כי כל הזמן שעבר, אין ואפס לגמרי כנ"ל :

וכן אנו רואים במקום ג"כ [א], שהבעל כח יכול לעבור מקום גדול בשעה מועטת. נמצא שאצלו כל זה המקום הוא קטן, ואצל החלושי כח נחשב זה המקום גדול, וצריכים לילך שעה מרובה עד שעוברים אותו המקום. וכמו כן למעלה מעלה, כל מה שהכח גדול יותר, המקום נקטן אצלו יותר, וכן למעלה מעלה עד שהמקום נתבטל לגמרי, רק שבשכלינו א"א להבין כל זה, כמו שא"א להבין בחלום את האמת, שכל אותו הזמן שנדמה בחלום אינו כלום באמת, כמו כן גם אנו א"א לנו להבין, שכל הזמן שלנו אינו כלום למעלה בשכל הגבוה כנ"ל

סב [י] (במדבר לג) **אלה מסעי בני ישראל** איתא במדרש [י] שמסעי בני ישראל דהיינו הנסיעות שבני ישראל נוסעין ממקום למקום הם מכפרין על **אלה אלקיך ישראל** [י] היינו על פגם ע"ז. כי אפי' כשאין עובדין ע"ז יש פגם ע"ז כי קלקול האמונה היא ג"כ בחי' ע"ז, וכמו שמוכח (בשם הבעש"ט [י]) על פ' [י] **ומרתם, ועברתם אלקים אחרים**, שתיכף כשסרים מהש"י, הוא בחי' ע"ז, וע"י הנסיעות של ישראל נתכפר. וכל זמן שיש ע"ז בעולם הרון אף בעולם (וספרי פ' ראה והוכח בפרש"י שם [י]) נמצא כשנתכפר פגם ע"ז כנ"ל נמתק החרון אף ונמשך רחמנות. ועיקר רחמנות הוא"ב בבחי' **ואל שדי יתן לכם רחמים** (בראשית מג), לכם דייקא. היינו שהש"י יתן לנו הרחמנות שימסור את הרחמנות בידינו. כי אצלו ית' יכול להיות שגם החולאת הקשה וכל היסורין הם הרחמנות שלו, כי בוודאי כל מה שהש"י עושה להאדם אפי' יסורין קשים, הכל הוא רק רחמנות [י]. אבל אנו מבקשים שיתן וימסור בידינו את הרחמנות, כי אין אנו מבינים הרחמנות שלו, וגם אין אנו יכולין לקבל אותו הרחמנות שלו הנ"ל רק שהש"י יתן בידינו את הרחמנות שאנחנו בעצמינו נרחם עלינו, ואצלנו הרחמנות בפשיטות להתרפא מן החולי וכיוצא בזה [א]. וזהו **ישראל ר"ת אל שדי יתן לכם רחמים** כנ"ל, כי הרחמנות נעשה ע"י מסעי בני ישראל [י] כנ"ל :

סג [י] **דע** כי יעקב אבינו כששלח את בניו עשרת השבטים ליוסף שלח עמם ניגון של ארץ ישראל. וזה סוד קחו מזמרת **הארץ בכליכם וכו'** (בראשית מג), בחי' זמר וניגון ששלח על ידם ליוסף, וכמו שפירש"י **מזמרת לשון זמר וכו'** [י] כי דע, כי כל רועה ורועה יש לו ניגון מיוחד לפי העשבים ולפי המקום שהוא רועה שם, כי כל בהמה ובהמה יש לה עשב מיוחד שהיא צריכה לאוכלו. גם אינו רועה תמיד במקום אחד. ולפי העשבים והמקום שרועה שם כן יש לו ניגון, כי כל עשב ועשב יש לו שירה שאומר [י], שזה בחי' פרק שירה [י]. ומשירת העשבים נעשה ניגון של הרועה. וזה סוד מ"ש (שם ד) **ותלד עדה את**

יכל הוא היה אבי יושב אוהל ומקנה, ושם אחיו יובל הוא היה אבי כל תופש כינור ועוגב. כי תיכף כשהיה בעולם רועה מקנה, היה תיכף כלי זמר כנ"ל [י]. וע"כ דוד המע"ה שהיה **יודע נגן** [י] ע"כ היה **רועה** [י] כנ"ל. [גם] מצינו באבות העולם כולם שהיו רועי מקנה [א] וזה בחי' **מכנף הארץ וזמירות שמענו** (ישעי' כד), היינו שזמירות ונגונים יוצאים מכנף הארץ, כי ע"י העשבים הגדילים בארץ נעשה ניגון כנ"ל. וע"י שהרועה יודע הניגון ע"י"ז הוא נותן כח בהעשבים ואזי יש לבהמות לאכול. וזה בחי' (ש"ה ב) **הנצנים נראו בארץ עת הזמיר הגיע**, היינו שהנצנים גדילים בארץ ע"י הזמר והניגון השייך להם כנ"ל. נמצא שע"י הזמר והניגון שהרועה יודע הוא נותן כח בעשבים ויש מרעה לבהמות. גם הניגון הוא טובה להרועה בעצמו, כי מחמת שהרועה הוא תמיד בין בהמות ה' אפשר שימשיכו ויורידו את הרועה מבחי' רוח האדם לרוח הבהמות עד שירעה הרועה את עצמו בבחי' **וילכו לראות את צאן אביהם וכו'** (בראשית לו), ופירוש רש"י שהלכו לראות"י את עצמן [י]. וע"י הניגון ניצול מזה כי הניגון הוא התבררות הרוח שמבררין רוח האדם מן רוח הבהמה בבחי' (קהלת ג) **מי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה חוזרת היא למטה**, כי זהו עיקר הניגון ללקט ולברר הרוח טובה כמבואר במקום אחר [י]. ועל כן על ידי הניגון ניצול מרוח הבהמות כי נתברר רוח האדם מרוח הבהמה על ידי הניגון כנ"ל :

וי"ש חילוקים רבים בנגינה, כי יש ניגון שלם, ויש ניגון שהוא בכמה כבות ויכולים לחלקו לכבות וענינים : **ודע** שהמלך יש לו כל הניגון כולו בשלימות [י], אבל השרים אין להם רק איזה חלק בניגון כי אם"כ לפי מקומו. ועל כן אמר דניאל לנבוכדנצר, **אנת הוא אילנא וכו' מזוז"י לכולא בי'** (דניאל ד) [י] כי נבוכדנצר שהי' מלך ויש לו כל הניגון ליעלל כן על ידו נמשך כל המוזן [י], כי המוזן נמשך על ידי הניגון כנ"ל. ועל כן יעקב אבינו אף שלא הי' יודע אז שהוא יוסף, רק כפי מה שסיפרו לו השבטים הנהגותיו של יוסף, שלח לו ניגון השייך לשר כמותו, כפי מה שמע מכוני דרכיו והנהגותיו, כי יעקב רצה לפעול אצלו ע"י הניגון מה שהיה צריך [י]. ע"כ שלח לו אותו הניגון של ארץ ישראל. וזהו שאמר לבניו **קחו מזמרת הארץ בכליכם**, היינו שיקחו בחי' הניגון הנ"ל שהוא בחי' זמרת הארץ כנ"ל בכלים שלהם. **והורידו לאיש מנחה מעט צרי מעט דבש נכאת ולט בטנים ושקדים**, הם בחי' משקולות ומדות הניגון, כי הניגון נעשה מגידולי הארץ כנ"ל [י].

סד [י] **מזה** שאנו רואים שכל הנגינים הגדולים כמעט כולם הם משוגעים ממש כמו שאנו רואין בחוש, שכל מי שהוא עשיר יש לו שגעון גדול. דע כי הממון

תורה אור
תהלים ב (ו) אֲסַפְּהָ אֶל חֶק יְדִידִי אֲמַר אֵלַי בְּנֵי אִמָּה אֲנִי הָיִים וְלִדְתִּי:

תורה סב
במדבר מסעי לג (א) אֵלֶּה מַסְעֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָצְאוּ מִצְרָיִם לְעֶבְרָתָם בְּיַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן
שמות כי תשא לב (ד) וַיִּקַּח מִיָּדָם וַיִּצָּר אֹתוֹ בְּחֶסֶד וַיַּשְׁלֵחוּ עַל מַסְכַּח וַיֹּאמְרוּ אֵלֶּה אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֶעֱלִיךָ מִצְרָיִם:
דברים עקב יא (טו) הַשְׁמִיר לָכֵן פֶּן יִפְתֹּחַ לָכֶנְךָ וְסָרְתָם וְעָבְדוּתָם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתָם לָהֶם:
דברים ראה יג (יח) וְלֹא יִדְבֹק בְּדֶרֶךְ מֵאִמָּה מִן הַיָּמִים לְמַעַן יֵשֵׁב יִקְוָה מִתְרוֹן אִפּוֹ וְגַם לֶךְ רַחֲמִים וְרַחֲמָן וְהִרְפָּךְ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם:
בראשית מקץ מן (יד) וְאַל שְׂדֵי יִתֵּן לָכֶם רַחֲמִים לִפְנֵי הָאִישׁ וְשִׁלַּח לָכֶם אֶת אֲחִיכֶם אַחֵר וְאַתּ בְּנִימִין וְאַנִּי כַּאֲשֶׁר שְׁכַלְתִּי שְׁכַלְתִּי:

תורה סג
בראשית מקץ מג (יא) וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יִשְׂרָאֵל אֲבִיהֶם אִם פֶּן אֶפְאֹר וְאַתּ עֲשׂוּ קִחוּ מִקְרָת הָאָרֶץ בְּכִלְכִּים וְהוֹרִידוּ לְאִישׁ מִנְחָה מֵעֵט צֶרֶר וּמֵעֵט דָּבֶשׂ נְכָאֹת וְלֹט בְּטָנִים וּשְׁקָדִים:
בראשית ד (כ) וְתִלַּד עֵדָה אֶת יִבְל הָאָה וְהָאָה אֲבִי יִשָּׁב אֱהָל וּמִקְנָה: (כא) וְשֵׁם אֲחִיו יִבְל הָאָה וְהָאָה אֲבִי קָל תַּשֵּׁחַ כְּדֹר וְעֹנֵב:
שמואל א טו (יח) וַיֵּצֵן אֶתָּה מִהַצִּדִּים וַיֹּאמֶר הִנֵּה יָרֵאתִי מִן יְדֵי בֵּית הַחַיִּי יָדַע נָגַן וְגִבּוֹר חֵיל וְאִישׁ מִלְחָמָה וְגִבּוֹן דָּבָר וְאִישׁ תֹּאֵר וַיִּקְרָא עֲמֹה:

שמואל א טז (יא) וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֵל יִשְׁרָאֵל יִשְׁמְרוּ בְּעֵינֵיכֶם וַיֹּאמֶר עֹד שָׁאֵר הִקְדָּן וְהִנֵּה רָצָה בְּצֹאן וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֵל יִשְׁרָאֵל וְקִנְיָנוֹ כִּי לֹא נִסַּב עַד בָּאָה פֹה:
ישעיה כד (טו) מִמֶּנָּה הָאָרֶץ זָמְרַת שְׁמַעְנָה צְבִי לְצִדִּיק וַאֲמָר רִדִּי לִי רִדִּי לִי אוֹי לִי בְּגָדִים בְּגָדִי וּבָגֵד וּבָגֵד בּוֹגֵדִים בְּגָדִי:

שיר השירים ב (יב) הַנֶּחְנָנִים נִרְאָה בְּאֵרֶץ עֵת הַזִּמְרִי הַגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצָנוּ:
בראשית וישב לו (יב) וְיָלְכִי אֲחִי לְרֵעֵתוֹ אֶת צֹאן אֲבִיהֶם בְּשָׂבָם:

קהלת ג (כא) מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הֶעֱלָה הִיא לְשִׁקְלָהּ וְרוּחַ הַבְּהֵמָה תִּפְרֹתִי הִיא לְשִׁקְלָהּ לְאָרֶץ:
דניאל ד (יז) אֵילָנָא דִּי חֲוִיתָ דִּי רִבְּהָ תִּקְרַן וְרִמְסָה וְיִטָּא וְלִשְׁתִּיָּא וְחֻזְתָּהּ לֵבָא אֶרְצָא:
(יח) וְנִפְתָּה שְׁפִיר וְנִאֲבָה שְׁפִירָא וְלִכְלָא בָּהּ תַּחְתּוּהִי תִדְרֹר חֲיוֹת קְרָא וּבְנַעֲפּוּהִי יִשְׁכַּן צִפְרִי שְׁמִיָּא: (יט) אֲנַתָּה אֲנָת הוּא מְלָכָא דִּי רִבִּית רַבָּת וְתַקְפַּת וְרִבּוּתָךְ לִשְׁמִיָּא וְשְׁלֹשְׁתָּךְ רַבָּת וּמִקְטָה לְשְׁמִיָּא:

^a עיין פל"ח כי אנו נוסקים תלויים וכו"

² עיין חיי מוהר"ן סימן תקסח, ולק"ה מילה הלכה ד' אותיות יו ית. ע"י שיאמין בבחי' למעלה מהזמן לא יפול לעולם, ע"י"ש ולקמן תורה שם תנינא שכלמעה מהזמן הוא סוד התשובה. מיעין פל"ח מברא עפ"ו כוננת תשובת משה ליריב"ל מתי יבוא מן היום אם בקולו תשמעו. וע"י"ש ענין פריחת הזמן ועין לק"ע דעת אות נ' שהוסיף וגם בחוש רואין פריחת הזמן מאד מאד ככל עובר משם ובענן כלה וכו'. ואם תשים לב לזה תמצא שמדגות עולה מה הרבה ותתחוק הרבה לחסך בכל פעם לב מה שחובל שיצילנו לנצח, ששם הוא למעלה מהזמן לגמרי כי הוא עולם הנצחי (ולמעלה מהזמן נזכר נלק"ה חלק פנימים)

³ נאמר בולטילפליקע כנגדא בתחילת שנת תקסא. ראה חיי מוהר"ן סימן קיך

⁴ ליקוט ראובני מסעי אות א' בשם יעשרה

טמורות ועיין תורה מ"א ח"א [יך גג:]

⁵ שמות לב ד'

¹ בעש"ט עה"ת עקב נז - ס ובמקור מים חיים שם ס"ק מג. ודגל מנחה אפרים תרומה פכ"ו עה"ת ועשית את הקרשים הובא במקור מים חיים תרומה ס"ק ה'.

² דברים יא טו

³ דברים יח יח גם עיין לעיל תורה יח אות ב'.

⁴ בתקפא לא ברור ונראה - היא, בתורל - היא (לא ברור), בדפורי' תורלד ומתורז - הוא,

⁵ עיין לעיל ח"א תחילת תורה סד שברא את העולם לגלות רחמנותו.

⁶ צ"ע איהו רחמנות היא זו אם הפגם נשאר

ועיין לק"ה ערובי תחומין ג' ג' תירוצ' עפ"י תורה קה.

⁷ עיין פל"ח כאן

⁸ לא ידוע מתי והיכן נאמר התורה זו

⁹ פרש"י - מתורגם מדמשבח בארעא שהכל מוזמרים עליו כשהוא בא לעולם:

¹⁰ המלאך המכה ואומר לו גדל אינו יכול להשפיע בו עד שאומר שירה תחילה (שער מאמרי רשב"י)

¹¹ עיין חסד לאברהם מעין א' נהר ד' ונהר יט ומעין ד' נהר ג'. שער מאמרי רשב"י פ' על פרק שירה. שער המצוות לאריז"ל פרשת ואתחנן. ספר אדם ישר להאריז"ל סוף סדר בינה ותבונה.

¹² עיין תורה רלו שיעקב הניגון וכלי שיר הביא לוי לעולם. ובמבואר בוורה שמות יט. וגלסא ששטבל לוי הכתום טען הכתום למקום כנמי ענה ליוח אסי' ע"י ע"ש.

¹³ שמואל א טו יח, עיין לעיל ח"א תורה ג' ותורה נד שם

¹⁴ * שם

¹⁵ הערה זו בוסגרים נמצאת כבר בדפורי

¹⁶ אברהם - בראשית יג ב'. יצחק - שם כו די. יעקב - שם ל' לא. יוסף - שם לו

¹⁷ בני יעקב - שם מז ג'. משה - שמות ג' א'.

¹⁸ דוד - שמואל א טו יא. ועיין לק"ה מקח וממכר ד' ג' שכונונו בזה

¹⁹ לתקן חטא אדה"ר וצ"ע דחוצ' מדוד לא מצינו שהיו יודעי נגן.

²⁰ בתקפא (ש"ה א) ובתורלד ותשכס תוקן

²¹ בדפורי - לרעות, ובתקפא תורלד - לראות, ומתורלד - לרעות. (עיין מגלה עמוקות ויחי ד"ה האסונו שגם כתב לראות)

²² בדפורי תורלד - לרעות, בתקפא - לראות, ומתורלד - לרעות. (עיין מגלה עמוקות ויחי ד"ה)

²³ לרעות את צאן - פרש"י (עפ"י ב"ר פד יג ועי"ש מהר"ו) נקוד על את שלא הלכו אלא לרעות את עצמן. ועיין במדבר רבה ג' יג דהיינו לאכול ולשתות ולהתפתות, הובא בפ' בעלי תוס' ובגור ארי -ה שם. וכן לחמי

²⁴ המכונה כתיב בלשתי לו כה וסעו ללכט ועיין שטות כד לא ויחוו וכו' ויאלטו וכו' פסח"י בלב גם

²⁵ ואתקלטו הנכנס כלליו לוכלטם ויחלט ניחם תללנחטס) ועיין רא"ם שפי' רעה לשון תהגה

²⁶ שולבו להתיעין מה לעשות ביוסף. ועיין תוס' ו שטאלת אלמלא הא עיקר תורסם שטיה תלמיק

²⁷ חסוך כענינו ועי' שטאל וכו' יוסף.

²⁸ כמבואר בח"א תורה נד [יך סב:] ועיין לק"ה טרופות ב' ג' ולעיל בתורה רפב

²⁹ וכן פרק שירה מיוחס לדוד המלך דייקא.

³⁰ בדפורי - כ"א, בתורלד ומתורלד - כל אחד

³¹ בדפורי ובתורלד - מזון, מתורלד - ומזון (כלשון הפסוק)

¹ הפסוק הוא מורכב מג' פסוקים שם ע"ש התיבה אנת מספוק יח ותיבה מזון מספוק יח ותיבה אילנא מספוק יח.

² גם בדפורי - הניגון ע"כ על ידו, מתורז - הניגון על ידו (ותיבות על כן נוחס)

³ עיין זוהר תרומה דף קג. ולעיל תורה טו תנינא ותורה ה' תנינא אות י' את הפירסה מקבל המלך תחילה גם עיין זוהר וירא דף קו. ותורה ו' תנינא אות י'. שהפרסה ע"י פסירת העלמות.

⁴ כן מלש גם תרומה דף קג. ותורה רל' ענינן שיעל כלל השומע ע"ש. משתמח יעקב לזה לפעול אלל שחיוה את בנימין וחולו על כן לא יוכל היה יוסף להאפיק מתכונס כן טלשתיס מה א'.

⁵ עיין חיי מוהר"ן סימן תקפא

⁶ לא ידוע מתי והיכן נאמר התורה זו

ליקוטי

עושה אותו משוגע. כי הממון הוא מנפילת העשירות של הנביאים, כי כל הנביאים היו עשירים (נדרים לח.), והנבואה כשבאה על הנביא היה כמו משתגע, כשפרש"י (שמואל-א יח) **ויתנבא** ואשתמי [8] ואצל הנגידים הנ"ל נעשה ע"י הממון שגוען גמור, וע"כ הם נעשים משוגעים ע"י העשירות שלהם :

סה [2] **כשמקנאני**: **קנאת ה' צבאות** [1], נחשב כמו צדקה כ"ש התוספות כפ' השותפין על משאורו"ל (ב"ב י ע"ב) **צדקה תרומם גוי** [7] אלו ישראל. **וחסד לאומים הטאות'** אלו העכו"ם שכל חסד שעושים וכו' [1] והביאו רא"י מנבזוראדן ע"ש וכתבו התו' שם, ונבזוראדן עשה אז צדקה שקנא להקב"ה. נמצא **שקנאת ה' צבאות** הוא כמו צדקה [2]:

סו [9] **הצדיק** הוא מוכרח לעשות תשובה בעד ישראל, דהיינו כשיוצא אחד חוץ לשורה ופורק עול, אזי הצדיק מוכרח לעשות תשובה בשבילו. על פי משל, שפעם אחד נסעו שני בני אדם עם סוס מבוהל ומשוגע, ונשא אותם הסוס והשליכם מן העגלה, ועמד א' והתחיל להכות את הסוס באגרוף והכה אותו הרבה, ושחק ממנו השני, וא"ל הלא אתה מכה את ידיך ומה תועיל להסוס הכאה זו רק אתה צריך ליקח רצועה שמכין בה הסוסים להכות אותו. והלך ועשה כן ולקח רצועה והתחיל להכות את הסוס. ועמד הסוס ורץ בבהלה גדולה וברח ונשא אותם והשליך אותם לתוך רפש וטיט והסוס ברח לו להלך. נמצא שגם זה אינו עצה טובה. וייעצו אותו שיעשה כך, שיקח חבל יפה ויקשור את הסוס לאיזה אילן ויכה אותו הרבה ובוזה ילמדו להיטיב. ועשה כך והכה הסוס הרבה, ונתייגע. וראה

שגם זה אינו עצה טובה, כי אינו כדאי הסוס כולו בעד היגיעה והקוצר רוח שיש לו ע"י ההכאה. ואין תקנה לסוס כזה, רק לירות אותו ע"י קני שריפה וזה צר לו. כך כשאחד יוצא לחוץ ואינו מתנהג כשורה, אין יכולין למצוא עצה מה לעשות לו. כי היה אפשר להעניש אותו בעצמו או ע"י שליח או באופן אחר [1], אך כל העונשים הם נוגעים להצדיק בעצמו, כמו שמצינו אצל השם יתברך **שבכל צרתם לו צר** [18], כי הם חלק "לאֱלוֹהִים ממעל [2]. ועל כן כשיש להם צרה הם ושולם לו צר כביכול.

כמו כן, אצל הצדיק גם כן, כי **גם ענוש לצדיק לא טוב** (משלי יז) [7], כי העונש שמעניש את אחד הוא נוגע להצדיק בעצמו כי האדם נתהוה מד' יסודות [19], אש רוח מים עפר. וכל אלו הד' יסודות נמשכין מיסוד הפשוט שהוא בחי' הצדיק בחי' **צדיק יפטר עולם** (משלי י). שהצדיק הוא בחי' יסוד הפשוט שממנו נמשכין כל הד' יסודות [20]. בבחי' (בראשית ב) **ונהר יוצא מעדן לחשקות את חגן ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים**. נהר יוצא מעדן, זה בחי' צדיק יסוד עולם בחי' יסוד הפשוט אשר משם יפרד הד' יסודות שהם בחי' ארבעה ראשים כנ"ל [21]. נמצא שכולם נמשכין מהצדיק [22] וע"כ אם הוא מעניש

סד סה סו

את אחד נוגע את הצדיק בעצמו, וע"כ **גם ענוש לצדיק לא טוב** כנ"ל [23]:

זז שאמרו הבעלי מוסר [24] שכשבאים לצדיק ורואים אותו בבחי' והיו **עיניו ראות את מוריד** (ישעי' ל) ראו שימצא את עצמו בתוך הצדיק שיסתכל בעצמו על כל המדות איך הוא אוהו בהם ע"י ראיית פני הצדיק. כי כל המדות נמשכין מהד' יסודות הנ"ל כמובא [25]. וע"כ כשרואה את הצדיק שהוא בחי' יסוד הפשוט שממנו נמשכין כל הד' יסודות, ראוי לו שיסתכל וירגיש על ידי זה איך הוא אוהו בכל המדות שבאין מן הד' יסודות שנמשכין מהצדיק שהוא בחי' יסוד הפשוט כנ"ל [26]: **זז** והיו **עיניו ראות את מוריד ר"ת אש כה"ם** **רוה עפר** שהם הד' יסודות שמהם נמשכין כל המדות שכולם נמשכין מהצדיק כנ"ל. וע"כ כשרואין את הצדיק שזה בחי' **והיו עיניו ראות את מוריד** עיי' רואין בעצמו איך הוא אוהו בכל המדות שבאין מד' יסודות **ארמ"ע** שנמשכין מהצדיק כנ"ל :

זז שקורין העולם את מחרת יוה"כ, שם ה' [27]. כי אחר יוה"כ אז נתגלה בחי' שם ה'. וזה שנצטוו תיכף למחרת יוה"כ על שבת [28]. כי למחרת יוה"כ נתרצה השי"ת לישראל והזהירם על מלאכת המשכן. ואזי הקהלים משה והזהירם על שבת כדי שלא יטעו לומר שמלאכת המשכן דוחה שבת (כמובא בפירש"י פ' ויקהל [29]). נמצא שתיכף למחרת יוה"כ הוזהרו על שבת. ושבת שמא דקובה"ה [30]וזהר יתרו ד' פה ע"ב), כי אז אהר"י יוה"כ נתגלה בחי' שם ה'. כי כשמענישין את א' עוקרין אותו משרש חיותו כי אפילו שאר עונשים נקראים בחי' מיתה כ"ש [31] **כי מתו כל האנשים המבקשים את נפשך** ואמרו רז"ל (ע"א ה ע"א) שנעשו עניים. והשם הוא החיות בבחי' **נפש חיה הוא שמו** (בראשית ב). ושמו משותף בשמינו כביכול (ירושלמי תענית פ"ב [32] ובפירש"י יהושע ז' ירמ"י יד [33] ובילקוט יהושע ז). ועל כן כשיש לישראל איזה עונש ח"ו נוגע את עצמו ית' כביכול. כי עיקר העונש נוגע בהחיות שהוא השם ושמו משותף בשמינו כנ"ל. ועל כן כשאמר משה **ואם אין מחיני נא** (שמות לב) והשיבו השם יתברך **מי אשר חטא לי אמחנו וכו'** (שם ביקש משה שיעשה למען שמו הגדול המשותף בשמינו [34]). כי מאחר ששמו ית' משותף בשמינו נמצא כשיעניש אותם נוגע את עצמו ית' כביכול כנ"ל. ועל כן אמרו רז"ל (מגילה י ע"ב)[35] הוא אינו שש [36] וכו' כי נוגע בעצמו ית' כביכול כי שמו משותף בשמינו כנ"ל. נמצא כשנתרצה הקדוש ברוך הוא לישראל ביוה"כ ואמר **סלחתי בדברייך** [37] אזי כביכול נגדל שמו יתברך המשותף בשמינו כנ"ל. ועל כן נצטוו תיכף אחר יוה"כ על שבת כנ"ל כי שבת שמא דקובה"ה כנ"ל. ועל כן קורין מחרת יוה"כ שם ה', כי אחר המחילה והסליחה שנעשה ביוה"כ נגדל שם ה' כנ"ל :

מוהר"ן תנינא ל.

תורה אור שמואל-א יח (י') ויהי מקצרת ותצלח רוח אליהם רצה אל שאול ויתנבא בתוך מבית ודוד צננו בידו כיום כיום ותקנת ביד שאול: סה מלכים-ב יט (לא) כי מירושלם תצא שארית ופליטה מהר ציון קנאת יקוק צבאות תעשה זאת: ס ישיעה ט (ו) למ'סרבה (ולמרבחה) המשרה וילשלוס אין קץ על פסא דוד ועל ממלכתו להקיין אתה וילסענה במשפט ובצדקה מעתה ועד עולם קנאת ידוד צבאות תעשה זאת: משלי יד (לד) צדקה תרומם גוי וחסד לאומים תשאת: סו ישיעה סג (ט) בכל צדקם לא (ולוו) צר ויפלאך פניו הושעם באהבתו ובחוקלתו הוא גאלם וינשלוס וינשעם כל ימי עולם: איוב לא (ב) ומה חלק אלוה' מקיעל ונתלת שדי מפורמים: משלי יז (כו) גם ענוש לצדיק לא טוב לתבות נדבים על ישר: משלי י (כה) כעבור סופה ואין נשע וצדק יסוד עולם: בראשית ב' (י') ונהר יצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים: ישיעה ל (כ) ונתן לבם אדני' לחם צד ומים לחץ ולא יקנף עוד מוריד ויהי צדיק ראות את מוריד: שמות ד' (יט) ויאמר יקוק אל משה במדון לך שב יצארים פי מותו יסוד עולם: המבקשים את נפשך: בראשית ב' (יט) ויצר ידוד אליהם מן האדמה כל חמת השדה ואת כל עוף השמים וצבא אל האדם לראות מה יקרא לו וכל אשר יקרא לו האדם נפש תהי הוא שמו: שמות לב (לב) ועתה אם תשא חסאתם ואם אין מחני נא מספרך אשר תתקב: (לג) ויאמר ידוד אל משה מי אשר חטא לי אמחנו מספרי: וברים כח (סג) והנה פאשר שש ידוד עליכם להיטיב אתכם ולתקנות אתכם פן ישיש ידוד עליכם להאבד אתכם ולתשמיד אתכם ונפתחם מעל האדמה אשר אתה בא שקה לרשתה: במדבר יד (יט) סלח נא לצון העם הזה בגדל חסדך ובאשר נשאתה לצם הזה מספרים ועד הנה: (כ) ויאמר ידוד סלחתי בדבריו:

^[1] בתקופה המ"ם הזה נמצא בין הטורים ובמקומות צורין כבבית *

^[2] מתצור - אחר:

^[3] * שמות ד' יט

^[4] הלכה ו'

^[5] ירמיהו יד פסוק ז' ויהושע ז' פסוק ט'

^[6] ובילקוט שמעוני שם רמז יז (ו"ה ומה

^[7] תעשה לשמן הקדוש)

^[8] **עיין ברכות לב**. (ו"ה וזכר

^[9] (אברהם) **ובשמות רבה כי תשא פרשה מד** (פסקא י') **ובמדבר רבה קהלת** ג' (א') [ובדברים רבה ג' טו ועיין

^[10] פ"ח]

^[11] ז"ע ע"ש שמונכז אפילו על גויים

^[12] בדברים כח סג

^[13] במדבר יד כ', (בפרשת המרגלים, אבל

^[14] עיין רש"י בדברים ט' יח שמחשו שלשון זה נאמר גם על חטא העגל כשירד משה עם לחות שניות ביום כפור.

^[15] * עיין זוהר בראשית כו. [הפל"ח כתב

^[16] לע"ש]

^[17] בתשכס העביר מ"ם זה לעיל

^[18] **עיין זוהר בראשית כו**. [וועיין פל"ח ועיין לקוטים יקרים למגיד ד"ב ממעורייטש את קצב]

^[19] עיין תורה תורה ח' אות ה' וסוף אות ו' ועיין כי ביאור הלקוטים הקצר את לה שנחלקו בזה המחברים (ע"י מעשה טוביה יסודי עולם פ"א) ורבינו הכריע כמ"ד שיש יסוד חמישי שהוא המלה שכולל כולם ועיין תורה כג שהצדיק בחי' ברית מילה.

^[20] עיין תורה ע'

^[21] בתשכס נמוחק כניל:

^[22] עיין ברכות ז. וסנהדרין קה: ושבת קמט: ובעש"ט עה"ת פרשת נח את קנו קנח

^[23] עיין בעש"ט עה"ת פרשת ראה במקור ארמ"ם) (הקדו הורוביץ חדש לח תמוז)

^[24] ע' בעש"ט עה"ת ר"ה ויהי"כ את נא

^[25] כ' פרש"י שמות לה א' ומשכיל לדוד שם

^[26] שמות לה ב' ע"פ המכילתא

^[27] * עיין לעיל תורה נד את ו' (דף סב:)]

^[28] ועי"ש שנויי נוסחאות גסרת דפו"ר שם היא כמו כאן. אבל פרש"י שם הוא על המשך "ויפול ערום" והתרגום נפל ברשן ופרש"י שבלשון ערבית ברשן לשון משוגע.

^[29] לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו

^[30] בתקפא - ש ימנית שמאלית

^[31] * לה"כ מלכים-ב יט לא. וישיעה ט'

^[32] ו'.

^[33] משלי יד לד

^[34] בתקפא ותורלד - חסאות. דפו"ר ומתורלד-

^[35] חסאת (כלשון הפסוק)

^[36] שכל חסד שעושים חטא הוא להם שאין עושים אלא להתיתור. והוא פירוש ר"ג שם והביא ראה"ה משה שאמר נבזוראדן לירמיהו (ירמיהו מ ג') ויבוא ויעש ה' לכם כאשר ירבי כי חסאתי לה' ולא שמעתם בקולי. ופירושו התוס' בתירוק ראשון שהחסד שעשה היה שקינא לה'. (אלף שקנאל ה' ש"ל היותו להחיותה)

מאמר טעם שרוב הנגידים משוגעים

מספה"ק ליקוטי מוהר"ן תנינא

זמן ומקום אמירת התורה
לא ידוע

פתיחה

הממון הוא מנפילת העשירות של הנביאים. כי כל הנביאים היו עשירים (נדרים ל"ח) והנבואה כשפאה על הנביא היה כמו משתגע כמו שפרש רש"י (שמואל א' י"ח י): "וַיִּתְנַבֵּא" וְאֵשֶׁתִּי. וְעַל כֵּן כָּל הַנְּגִידִים הַגְּדוֹלִים הֵם כְּמַעֲט מְשֻׁגָּעִים מִמֶּשֶׁ בְּהִנְהוּגוֹתֵיהֶם. כִּי אֲצֻלָּם נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַמָּמוֹן שֶׁגִּעוֹן גָּמוּר: (קיצור לק"מ השלם)

שיחות

פל"ח אות יז על תורה א' תנינא אות יא – וכמבואר במאמר פתח ר' שמעון סימן ס' נבואה הוא בחינת תיקון תאוות ממון כמו שאמרו רז"ל נדרים ד' לט שכל הנביאים היו עשירים וכו' וכמובן גם בדבריו ז"ל לקמן בס"ד כי הממון הוא מנפילת העשירות של הנביאים וכו'.

טעם זקנים יידיש גליון קכא עמ' ד' שיעור משנת תשל"ו פרשת משפטים/2 (התרגום בערך) – והנבואה כשפאה על הנביא, היה כמו משתגע – כאשר הגיע לנביא נבואה, הנביא היה מתבלבל, פתאם הגיע לו נבואה, זה נראה לנו כמו בדיחה, (אבל ככה זה), כשמגיע לאדם פתאם שפע גדול הוא נהיה מבולבל, איזה שגעון נכנס בו, הוא חושב עצמו ישדעה לומר, יש לו מה לומר, הוא כועס, הוא מתבלבל...

כמובן תלוי איזה שפע; קצת עושר זה עדיין כלום, אבל אם הוא פתאום מקבל ירושה של משהו כמו מאה אלף דולר – הוא נעשה משוגע ונהיה מבולבל לגמרי. (ה' צריך לשלוח שפע ואנשים לא צריכים להשתגע). הנביא היה 'נשתטה' רק בשעה שקיבל נבואה – בשעת מעשה הוא היה כמו 'נשתטה'. (הרי לא כל אחד ראוי לקבל נבואה). כתוב בזוהר הקדוש, במשה לא היה שינוי. אפילו אצל פנחס, אומר המדרש (ויקרא רבה א' א'), פניו החלו לבעור, אנשים ראו – פניו בערו, אנשים ידעו – 'עכשיו יש לו נבואה מה'. אבל פניו של משה לא השתנו – השכינה דיברה אליו בסדר! אה, גדולתו של משה.

כל נביא, כשהגיעה אליו נבואה אליו, הוא נהיה כמו 'נשתטה' – אבל רק לפי שעה. הרי שאפילו אצל נביא אמת נעשה בו איזה שינוי. כך גם, כשמגיע לו סכום הגון של כסף, הוא נהיה כמו משוגע. אחרי זה זה מפסיק, אבל לפי שעה נעשה בו איזה שינוי.

לקוטי הלכות

אין

קושיות

א. מה שאנו רואים שכל הנגידים הגדולים כמעט כולם הם משוגעים ממש – צ"ע אם כולם מאי כמעט כולם? האם הכוונה שרק מכל הגדולים מהם כמעט כולם משוגעים, ממש? או הכוונה שכל הנגידים משוגעים לא ממש וכמעט כולם ממש.

ב. כמו שאנו רואין בחוש, שכל מי שהוא עשיר יש לו שגעון גדול – צ"ע במה מתבטא השגעון של הנגידים? ראשית צריך להבדיל בין שגעון חיובי לשגעון שלילי ובין שגעון שנובע מסיבות אחרות לשגעון שגורם הממון, ובוזה בעצמו בין מה שהממון גורם לעזות ובטחון עצמי מצד הכח שבו לבין השגעון שגורם הממון מצד שהוא מנפילת העשירות של הנביאים.

בא לול תשפ"ד תשרי אומן, ח' עד יד תשרי תשפ"ד ירושלים

³ טעם זקנים – רבי לוי יצחק בנדר זצ"ל בשיעור על תורה סד תנינא – בשעת עס איז אנגעקומען א נבואה איז דער נביא צומישט געווארן, עס איז אנגעקומען פלוצלינג א נבואה פון דעם אויבערשטן. עס דאכט זיך אונז ווי א געלעכטער, (אבער אזוי איז עס), א מענטש אז עס קומט אים אן פלוצלונג א שפע – א גרויסע שפע, ווערט ער איבערגעביטן. עפעס א שגעון קומט אים אן – ער ווערט שוין מערער, ער האט שוין א דיעה צו זאגן, ער ווערט שוין אין כעס, ער מישט זיך שוין ... מען רעדט דאך, עס איז געוואנדן וואספארא שפע; א קליינע שפע איז נאך גארנישט, אבער אז ער באקומט פלוצלונג א ירושה פון עפעס ארום הונדערט טויזנט דאלער – ווערט ער משוגע, ער ווערט איבערגעביטן אינגאנצן. דער אויבערשטער זאל צושיקן שפע און מען זאל נישט ווערן משוגע. דער נביא איז נאר געווארן 'נשתטה' בשעת עס איז אנגעקומען א נבואה – בשעת מעשה איז ער געווארן אזוי ווי 'נשתטה'. נישט יעדער איינער איז דאך ראוי מען זאל אים גטב נבואה. עס שטייט אין זוהר הקדוש, ביי משה רבינו איז נישט געווארן קיין שום שינוי. אפילו ביי פנחסין, זאגט דער מדרש (ויקרא רבה א א). עס האט אים אנגעהויבן ברענגען דאס פנים, מען האט געזעהן – דאס פנים פלאקערט אים, מען האט געוואוסט – 'איצטער האט ער א נבואה פון דעם אויבערשטן'. אבער ביי משה רבינו איז נישט נשתנה געווארן דאס פנים – די שכינה האט מיט אים כסדר גערעדט! אה, דאס גרויסקייט פון משה רבינו. 'יעדער נביא, אז עס איז אים אנגעקומען א נבואה איז ער געווארן אזוי ווי נשתטה – אבער נאר לפי שעה, שפעטער איז עס געווארן אן אמת'ע נבואה. איז דאך אפילו ביי א נביא אמת געווארן אויף אים (- איזה שינוי). אזוי אויך, אז עס גיט אים א קום אן געלט, ווערט ער אזוי ווי משוגע. נאכדעם קען זיך עס איינשטילן, אבער דערווייל ווערט עס (- א שינוי).

ג. צ"ע עשיר שלא יודע מעשרו האם גם אותו הממון משגוע? נראה מצד עשיר יענה עזות כנראה שאין לו עזות אבל מצד שראוי לנבואה ראיתי בנדרים לח. שלומדים ממשוה רבנו שנביא בהכרח הוא עשיר ומקשים (ראה דף על דף שם) הרי לפני שנתעשר מפסלתן של לוחות כבר היה נביא. ותיירץ¹ בשם האמרי אמת שכבר היה לו אוצר אבן טוב של ספרינו ממנו חצב את הלוחות נמצא שהיה עשיר כבר קודם אלא שלא ידע.

ד. בתורה סט תיקון העשירות ע"י צדקה לעניים, צ"ע האם ע"י שנותן צדקה ניצול מהשגועון? נ"ל שאע"פ שמצד הממון נעשה תיקון ע"י צדקה אבל כיון שלא זכה לחכמה וגבורה והתפשטות הגשמיות שהן כלי הנבואה עדיין אין לנבואה היכן לשרות, ולכאורה נמצא שאע"פ שמצד הממון אין חסרון אעפ"כ הממון יגרום לו להשראת נבואה נפולה ועי"ז לשגועון.

ה. צ"ע נגיד שאינו חכם ואינו גבור אלא רק עשיר, מדוע שתשרה עליו נבואה נפולה דהיינו שגועון.

ו. הממון עושה אותו משוגע – צ"ע הרי חכמה גבורה עשירות הם תנאים להשראת הנבואה² (נדרים לח.). מדוע רק הממון ולא החכמה או הגבורה גורמים לשגועון, מדוע לא אומרים כל הגבורים שאינם מושלים ביצורם וכל החכמים שלא רואים את הנולד הם משוגעים כי חכמה הנפולה וגבורה נפולה משגעת. נראה שרק עשירות כשבאה לאדם, באה עם מוחין גבוהים מאד, שעל כן מבואר בתורה כג' שממון דקדושה צריך כפלים כיולדה, אבל כשהממון בא לאדם בלא שהוליד עמו גם את המוחין שלו, אזי המוחין האלה משגעים אותו, כיון שלא הוליד אותם אלא נשארו מקיפין שאין לו כלים להכילם.

ז. הממון עושה אותו משוגע – רבי לוי יצחק זצ"ל (ראה לעיל בשיחות טעם זקנים) ביאר שזה הטעם שמי שזוכה בממון רב כגון ירושה גדולה לרוב משתגע. וצ"ע לכאורה שם לא הממון מצד עשירות הנביאים גורם לו, אלא מה שנודע לו בפתע פתאום, ואין לבו מכיל את השמחה. וצ"ע.

ח. צ"ע אחרי שרבנו לימד אותנו גנות תאוות ממון, מה כל כך מיוחד בממון עד שגורם להשאת נבואה – ראה תורה כג שם מדבר מגנות הממון ושם גם מבאר שרשו במקום גבוה מאד מאד, ובתורה סח מבאר שרש הממון הוא גם שרש הנפש והכעס, ע"כ ע"י כעס מהפך את הממון לכעס. ואולי ביאור שבני חיי ומזוני שהם מזויג מול יג ומזל שמיני שבאריך (ספר הלקוטים להארי"ל פ' תולדות) על כן חיי שהיה הנפש ומזוני שהיה הממון ופרנסה הם משרש אחד ועיין תורה סט כיצד גם הבנים קשורים לזה

ט. הממון מנפילת העשירות – צ"ע האם הכוונה ששרש הממון הוא בשרש הנבואה, והרי הממון שרשו גבוה מאד כמבואר בתורה כג ואילו הנבואה היא מנצח והוד כמבואר בתורה ג'.

י. והנבואה כשבאה על הנביא היה כמו משתגע – צ"ע בתורה נד אות ו' טעם ששאל התנהג כמשוגע כשהתנבא כיון שהיה מעורב עם רוח עצבות, ומה הראייה ממנו לשאר נביאים? נראה רוצה לומר שאם נביא כשאל שרק כיון שלא היה נקי לגמרי מרוח נכאה, כל שכן מי שכולו רוח נכאה שיהיה משוגע ממש. וראה לק"ה³ וימי מוהרנ"ת מסופר שמוהרנ"ת אמר לרבנו שכל הנגידים מלאים עצבות. וכן מבואר בתורה כג ע"י תאוות ממון נופל לעצבות כי תמיד חסר לו יש לו מנה רוצה מאתים וכו'. נמצא שהנגידים כיון שהן בעצבות ממילא הנבואה שלהם נפולה לרוח שטות

¹ דף על הדף נדרים דף לח. ובקובץ זכרון שמואל (מרגנשטיין – עמ' קכ"ה) הביא הג"ר יצחק מאיר אלטר ז"ל בשם חותנו האמרי אמת וצ"ל תי' נפלא בקו' הנ"ל ממשוה, עפ"י המשל שסיפר הרה"ק מפרשיסחא וצ"ל מר' אייזיק ר' יענקל'ס ע"ש, וה"נ כאן הקדוש ברוך הוא גילה למשה שיש לו עשירות בביתו, וממילא הי' עשיר מקודם ודפח"ח. (ועי' בזה בשפת אמת לקוטים פר' ויגש ד"ה ביאור וכו').

² ראה זכות יצחק לרבי יעקב חיים סופר סימן מד שדן בסוגיא זו וציין לכמה קושיות שדינים בה האחרונים. א – כיון שרבי יוחנן כבר אמר שאין הנבואה שורה אלא על חכם גבור ועשיר מדוע הוסיף שכל הנביאים עשירים היו. ב – מה הראייה ממשוה שמואל עמוס ויונה אולי רק הם היו עשירים. ג – כיצד היו נשים נביאות הרי דעתן קלה וכוותן חלש וכל ממון שיש להם שייך לבעליהן (וא"א לומר שהיתה נבואתן באקראי שהרי היו שבע נביאות מרים דבורה חנה חולדה ועוד שהיתה נבואתן קבועה). ד – עוד דן שם בדעת הרמב"ם (יסודי התורה ז' א') שפירש עשיר השמח בחלקו, וגבור על יצרו, וחכם לראות את הנולד. והביא קושיית הר"ן בדרשות דרוש ג' ודרוש ה' שהקשה על זה כמה קושיות ראשית מפשט הגמרא שלמדו ממשוה שהיה גבור ועשיר כפשוטו, ולזה ציין שהיה קושיית הכסף משנה שם שתרץ שהכוונה לנבואה שאינה בקביעות (וכן מבואר בפירוש הרא"ש על נדרים שם שג' מדות חכם גבור עשיר כפשוטו הן לנבואה בקביעות דווקא). ה – כיון שבגמ' הוסיף עניו (שהיה גדולה מכולן כמבואר בע"ז כ: כ) הרי שכבר היה בו מדות הסתפקות ומושל ביצרו ומדוע מנה אותם לחוד. ועי"ש שתחילה תרץ שתלוי במחלוקת שם בע"ז עם ענוה גדולה או חסידות, ואח"כ דחה שגם למ"ד חסידות בהכרח שכבר יש לו גם מדת הסתפקות ומושל ביצרו. ו – הביא דעת הר"ן (דרוש ה) בנבואת בלעם אע"פ שלא היו בו מדות אלה, וציין לכמה אחרונים שדינים בזה.

³ לק"ה פריה ורביה הלכה ג אות לב – ודפתי עמו עוד פמה ענינים מספרי העולם, וספתי לו פמה מעשיות מבאריט'שוב, ובתוף דברי עניתי ואמתי לפניו מענין היסורים והחסרונות שיש לכל הנגידים והגבירים הגדולים, שפלים מלאים דאגות וחסר להם תמיד, וכן כל החכמים והמחקרים כל חכמתם חסרה תמיד ואינם יודעים שום דבר בשלמות, כידיע להם בעצמם, ועל ענינים אאלו אמתי לפניו מקרא הזה (קהלת ג, יא) – גם את העלם נתן בלבם מבלי אשר ימצא האדם את המעשה אשר עשה האלקים מראש ועד סוף" וכו' (ועי' פירוש רש"י שם). ענה רבנו ז"ל ואמר: 'הלא זה הוא ענין המעשה שלנו! ושא"ל תכף: 'היכן אנו עומדים בהמעשה? השבתי לו ברעדה: 'אצל הספור של יום השני'. ענה ואמר: 'ביום השני' וכו', וספר כל המעשה של יום השני, שהוא מענין החרש הנ"ל, אשרי אונים שכן שומעות וכו'. מה נאמר? מה נדרש? מי יוכל להעריך על הכתב, חלק מאלף ממעט ההתנוצצות שפמח עד היכן כל דבור ודבור של המעשה הנודת הזאת מגיע וכו' וכו'! ואין להעריך בזה כאן. (הובא גם בימי מוהרנ"ת ח"א אות מב. ובשיח שרפי קודש ח"ג יא)

יא. מה פירוש משוגע ומה הוא שוטה האם הן דבר אחד בשתי מדרגות? ואם שוטה הוא חסר דעת כיצד יתכן שנביא הוא חסר דעת, הרי אין נבואה אלא לחכם גבור ועשיר. נראה שאע"פ שהתנאי לנבואה היא גם החכמה אבל הנבואה עצמה אינה בכח החכמה אלא בכח המדמה, ואדרבה הנבואה היא בהתפשטות האדם מהשכל העצמי, ורק ע"י שורה עליו הרוח נבואה. עוד יש לומר שמשוגע אע"פ שמתורגם שוטה אין הכוונה ממש בלא דעת אלא שהרואים אותו נדמה להם חסר דעת כיון שלא מבינים אותו, עוד יש לומר שאצל נביא אמיתי זה רק בתחילת הנבואה אבל בהמשך הנבואה מתיישבת כראוי אצלו, וכן"ל בטעם זקנים.

יב. ואצל הנגידים הנ"ל נעשה ע"י הממון שגוען גמור – מבואר שעל כל עשיר שורה רוח נבואה אלא שהוא פוגם בה, וצ"ע מדוע היא שגוען ולא נבואת שקר, ראה תורה ח' תנינא אות ח' שם מבאר שרוח הנבואה אצל מי שלא תיקן את המדמה שלו היא נעשית רוח שקר נבואת שקר מנחש וקוסם.

יג. צ"ע מה לעשיר ולנבואה? מה בכך שנפלה לו ירושה או זכה בפיס שעי"ז נרשם לו בבנק זכות של כמה מליונים איך נעשה עי"ז בעל מדרגה? ראה תורה סח ששרש הממון ושרש הנפש במקום אחד, ועל כן רבים אזהבי עשיר ועל כן רבי מכבד עשירים דהיינו מצד שרש נפשם, שהוא ממקום גבוה מאד (צח ומצחצח (כמבואר בתורה כג). וראה חיי מוהר"ן תקמ"ג לענין קרוב רחוקים שאמר שטוב לקרב את הגדולים יותר ואמר כגון עשיר חכם ומיוחס, וכן בתורה רב עשיר נקרא אדם יקר עי"ש שנקט חכם עשיר וגבור ומושל, לענין לספר לו צרתו ויושע עי"ז. (ואולי על כן נקרא נגיד לשון מגיד)

יד. צ"ע אמרם חכם עדיף מנביא מאי לשון עדיף? אם לפני שמקבל נבואה הרי שניהם חכמים ואם בשעת קבלת הנבואה אדרבה לכאורה הם שני הפכים שהרי נביא משתטה בשעת הנבואה. בודאי יש לכל אחד מעלה על חברו והיחיד שיש מעלה לחכם על נביא אבל בודאי שנביא יש לו מעלה עצומה על חכם שהקב"ה מדבר עמו, אלא שיש גם מעלה לחכם שיכול להבין דבר מתוך דבר בתורה בעצמה מה שבא לעולם ע"י נבואה ונשכח.

טו. צ"ע שמסתמא מדבר גם מנגידים גויים, ומה שייך אצלם נבואה? ובפרט שביקש משה רבנו שלא תשרה שכינה על הגויים^א, כמ"ש ונפלינו אני ועמך וכו'^ב. ואולי כמבואר בתדב"א ט' והכוונה לנבואה באקראי, ע"כ גם אצלם שייך השגוען מכח העשירות.

הקדמה

מבאר עפ"י פרש"י שנביא הוא כמו משתגע, שאצל נגיד ששם העשירות בלא מוחין אזי הוא משתגע ממש. ומה שמביא ראיה משאול שנדמה למשוגע כיון שהיתה רוחו מעורבת הטעם רק כדי ללמוד ממנו על מי שרוחו רק עצבות.

בסוף התורה – ואצל הנגידים הנ"ל נעשה ע"י הממון שגוען גמור – מבואר כאן כמעט בפירוש שכל עשיר גדול שורה עליו רוח נבואה אלא שהוא פוגם בה. דהיינו שהממון שלו אע"פ שנדמה שבסדה"כ רשום לזכותו בבנק כמה מליונים דולר שיכול לקנות בהם מה שרוצה, אין זה קניין ממוני לבד אלא עסקת חבילה עם נפש שיוירד עליו מגבהי מרומים, ששרשה ברוח נבואה וכיון שאינו ראוי לה כי לא הכין עצמו לנבואה ע"י חכמה וגבורה וממון כפול, על כן הממון דהיינו הנפש הקשורה בו מצטיירת את החוסר חכמה שלו לשגוען ממש.

מה לנגיד עם נבואה?

ראה בתחילת תורה סח^א שהממון והנפש שרשם אחד^ב, נמצא מי שהוא עשיר יש לו נפש יקרה וכן מפורש בחיי מוהר"ן אות תקמ"ג^א ובתורה רכ^א. וראה גם תורה ס' שיש מדרגות בהתבוננות התורה שא"א לזכות להן

^א צ"ע מתנא דבי אליהו רבה פ"ט מעיד אני וכו' וצ"ל ששם היא נבואה באקראי ולא בקביעות.

^ב ראה זכות יצחק לרבי יעקב סופר סימן מד שדן בנבואת בלעם וציין לדרשות הר"ן דרוש חמישי שהיה לצורך השעה. ועיין מה שהבאנו בתורה זו תנינא ממדרש בתי מדרשות שהיה נביא וקוסם נביא עד מתן תורה וקוסם אח"כ. ושם ביארנו שהיה צדיק עד מתן תורה וא"כ גם היו לו המדות שצריך לנבואה ורק אח"כ כשניטלה ממנו הנבואה הלך לעזא ועזאל לקבל מהם כח הכישוף ולזה הוצרך להטמא לאתונו. אבל לפי המבואר בדרשות הר"ן לא היו לו כלל המדות שצריך לנבואה וכל נבואתו היתה רק למורך השעה.

^ה תורה סח – כל הנפשות תאבים ומתאווים לממון. ולא לממון בלבד מתאווים ואוהבים אותו, אלא אפילו להאדם שיש לו הממון. דרך בני אדם למשך אליו ולא להב אותו, מחמת שיש לו ממון, כמו שאנו רואין בחוש, וכמו שכתוב (משלי י"ד): "ואוהבי עשיר רבים". וזה מחמת שהנפש באה ממקום עליון, שהממון בא ומשתלשל ומתהוה משם. כי בודאי התחלת המקום שמשתלשל משם הממון, הוא בודאי בחינת קדשה ושפע קדש. ואחר כך נתגשם למטה, בדרך השתלשלות, ונתהוה ממון. ועל כן הנפש תאבה לממון, מחמת שהנפש באה ממקום שהממון בא משם. אף צריך לבלי להתאוות להממון, כמבאר כבר כמה פעמים גדל גנות תאות ממון, רק להתאוות ולא להב המקום שהממון בא ומשתלשל משם כנ"ל. ובבחינה זו, רבי מכבד עשירים, כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה (ערובין פ"ו). מחמת שיש להם ממון שהוא בא ממקום גבוה כנ"ל.

^ט בתורה סח מבואר שממון והנפש שרשם אחד, ונראה שהכוונה לבני חיי ומוזוני, כי חיי ומוזוני הם נפש וממון, וראה תורה סט שגם בני שייך להם.

^י חיי מוהר"ן סמן תקמ"ג – אז היה מתלוצץ מאלו המשתדלים לקרב להשם יתברך רק הפחותים במעלה מאד כגון עניים ואביונים ועמי הארצות וכיוצא בזה אנשים השפלים במעלה. כי העקר הוא להשתדל לקרב להשם יתברך בני האדם הגדולים במעלה שיש להם איזה חשיבות. כי בני אדם באלו קשה לקרבם מאד, וכשזוכה לקרבם אשרי לו. כי הוא דבר גדול מאד כשנקרב נפשות גדולות להשם יתברך ואז אלו הקטנים והשפלים במעלה נופלים ונטפלים ממילא אליו ומתקרבים להשם יתברך, כי מתבטלים לגבי הגדול מהם שנתקרב לדרך

אלא ע"י עשירות, עוד מובא כ"פ בלק"ה שהממון הוא הנפש וכיון שבנפשו יביא לחמו על כן חלקי חיותו ונפשו מלובשים בממון.

עשירות היא כח קניה גדול שנשפע לו, ואין חשיבות לאופן שנעשה, בכל דור לפי הדרכים שלו, גם כשהוא מספרים בבנק, ואשראי גדול, למעשה יש בידו כח קניה עצום, שהוא עסקת חבילה עם שרש קדושה מגבוה מאד, שכשאינו לו כלי לקבלו אזי הוא מתלבש במדמה ופועל בו שגוען.

ונראה שזו הסיבה לפגם הנורא של מי שמנתק את הממון משרשו, ע"י תאוות ממון, כמבואר באריכות בתורה כג, שע"ז נופל לתכלית הסתרה, והניתוק מהקב"ה. כי ככל ששרש הדבר גבוה יותר כך הניתוק מהשרש גורם לתכלית ההסתרה ולנפילה לתחתית שאול תחתיות. לכן הנגידים הגדולים אע"פ שמאיר עליהם אור יקרות משרש הממון אבל ע"י תאוות ממון הן נפשות עשוקות בקליפת התאוה מלאים יסורים ויגון ואנחה והרגשת חסרון תמידי נורא (כמבואר בשיש"ק ג יא הנ"ל עפ"י לק"ה. ותורה כג).

בשבת צב וחולין לח. אין הנבואה שורה אלא על חכם גבור ועשיר. ונראה שיש קצת חילוק בין עשירות וחכמה וגבורה, כי הן גם כשהן לא בקדושה הן בלב, ואילו הממון כשהוא לא בקדושה דהיינו לא בבחי' איזהו עשיר השמח בחלקו אזי הוא לגמרי חוץ לאדם, וכל הקנין בו הוא רק בדיני חו"מ, התלוי בגמירות דעת של קונה ומקנה. והוא בלא מוחין כלל, רק ממון עפר, צואה, סרחון, וחסרון, ועצבות, ומרה שחורה, מבטח בוגד, דמיון עכור שהכסף יענה את הכל, עבודה זרה שכולל את כל העבודות זרות שבעולם. נמצא שהוא תכלית ההסתרה יותר מכל התאוות וכמבואר היטב בתורה כג ובמעשה מבעל תפילה. ודווקא בו מלובש אור נבואה נעלם, המצטייר אצלו לפי הרוח עצבות הגוברת בו לשיגעון ושטות ממש (תורה נד אות ו). כי הנבואה בכח המדמה ואצלו המדמה פגום מאד על כן הרוח נבואה מצטייר ע"י דמיונו הפגום לשגוען ממש.

עד כאן ההקדמה



תורה סד [יב]

מה שאנו רואים שכל הנגידים הגדולים כמעט כולם הם משוגעים ממש כמו שאנו רואין

בחוש, שכל מי שהוא עשיר יש לו שגוען גדול שגוען אין הכוונה רק בלא דעת כלל אלא כל מעשה משונה שבני אדם לא מתנהגים כך נקרא שגוען, והנגידים הגדולים לרוב עושים מעשי שטות כאילו הם חסרי דעת לגמרי, כל עשיר והשגוען שלו המיוחד לו לפי עשרו ומדותיו^א. אע"פ שלנגידים יש שגוענות רבים כל אחד והשגוען שלו, ובעיקר שגוען הפזרנות שקונים המון דברים שאין להם צורך בהם. רבנו מתכוון לשיגעון מסוג מסוים שהממון גורם מצד הרוח נבואה שבא עמו משרשו, כנ"ל, ונ"ל שהכוונה למעוף הדמיון, הסתכלות ארוכת טווח ושגוען לקפוץ למים שכמעט אין להם סוף, ויש בזה גם שגוען חיובי וכמ"ש הרמב"ם (וי"א אריסטו) אלמלי המשוגעים לא היה קיום לעולם.

לפני מאתים שלשים שנה בערך כתב ספר הברית^ב, מי שאמר שראה ספינת ברזל פורח באויר היה נקרא שקרן ובעל דמיון כי זה מן הנמנע ואין אפשרות כלל שיהיה. ורק אחרי מאה שנה בערך ע"י כמה משוגעים שנסו כוחם בכל מיני צורות לפרוח באויר ורבים מהם קפחו חייהם על כך, עד שהצליחו לבנות גם ספינה מברזל שפורחת באויר והיום הוא דבר הרגיל ביותר ובכל רגע יש באויר העולם אלפי ספינות כאלה.

כי צריך לזה מעוף ודמיון פרוץ שבדרך כלל יש רק לעשירים, כגון איש פשוט לא יעלה על דעתו להפוך שטח גדול של הרים וגבעות לעיר שוקקת חיים על כל פרטיה, מהתשתית של מים ואשפה וחנויות לאוכל ובגוד ומוסדות חינוך ורפואה, וכו' וכו' שכל אחד מהם יש המון פרטים. כי צריך לזה אדם עשיר ומשוגע עם דמיון פרוץ ועזות עצומה לצאת מעצמו ולבנות עיר בשממה.

האמת להשם יתברך. ושאלי אתו זכרוננו לברכה מי הוא הגדול. השיב בחפזו וברך גערה על שאני שואל דבר פשוט כזה) מי שהוא למדן יותר חשוב יותר, מי שהוא עשיר חשוב יותר, מי שהוא מיתס חשוב יותר. והמובן מדבריו היה שכל מי שיש לו איזה חשיבות ומעלה מצד עשירות או מצד חכמה ויחוס, בודאי נשמתו גדולה וגבוהה יותר. וכמו כן יש לו יצר הרע גדול ביותר, וגם בו תלויים כמה נפשות ביותר.

^א תורה רב – דע כי יש כמה דברים יקרים בעולם: החכם הוא יקר מאד, וכן גבור, וכן עשיר ומושל, דהיינו מי שיש לו איזה התנשאות.

^ב לא ידוע מתי והיכן נאמר התורה זו

^ג נראה שצריך להבדיל בין שגוען חיובי לשגוען שלילי, ובין שגוען שנובע מסיבות אחרות לשגוען שגורם הממון, ובוה בעצמו, בין מה שהממון גורם לעזות ובטחון עצמי מצד הכח שבו, לבין השגוען שגורם הממון מצד שהוא מנפילת העשירות של הנביאים.

^ד ספר הברית – חלק א מאמר יז נפש החי שבמדבר – פרק יא – ועל שיש בכח המדמה גם להרכיב גם להפריד המוחשים, לכן הוא מרכיב ומפריד לפעמים ממה שהשיג מה שלא השיג גם דבר שאפשר להשיג גם דבר שנמנע להשיג, לכן הוא מוליד לפעמים שקר ולפעמים אמת מצד ושקר מצד, ר"ל שהדמיון ידמה לפעמים ספינה של ברזל פורח באויר והוא שקר ודבר נמנע, ובא לו זה בעבור שכבר השיג בחושים החיצוניים ושמר בכח הזוכר שבו צורת הספינה בפני עצמה והברזל בפני עצמו ועוף יעופף בפני עצמו, והלך הוא והרכיבם בדמיונו בנושא אחד ונולד הענין הזה והיה בכזיב בלדתו:

לעומת זה יש שגעון ממש כגון עשיר עוד יותר גדול שכבר דמיונו עוד יותר פרוץ ורוצה לפתור את בעיית הצפיפות אוכלוסיה שתהיה על כדור הארץ עוד מאה שנה, ובגלל עשירותו הגדולה לא מחפש אותה בארץ אלא בכבב מאדים, ומשקיע בזה מילירדים רבים של דולרים, במקום לפתור תחילה את הבעיה במדברות והימים שעל כדור הארץ, שבודאי יותר קל להביא מים למדבר ולבנות שם עיר או לבנות עיר על הימים ואוקיאנוסים, עם כל הבעיות הכרוכות בזה, הן הרבה יותר קטנות מלעשות כל זה במאדים.

ובזה בעצמו יש המון סוגי שגעון שהדמיון הפרוע מביא אותם למעשים של שטות ממש ושגעון ממש.

דע כי הממוץ

עושה אותו משוגע/א. הממון הוא כח קניה, ורוב ממון הוא כח קניה רב שנותן לאדם הרגשה שהוא כל יכול, וכמ"ש (קהלת י' יט) "והבסוף יענה את הכל", ומקבל בטחון עצמי מופרז והתנשאות כי מי ישווה לו בכח לקנות כל דבר, ולפטור כל בעייה בכסף, ועל כן (משלי יח כג) "ועשיר יענה עזות", וזה בעצמו כבר בחי' שגעון. אבל רבנו לא מדבר מזה, אלא משגעון שהממון גורם, לא מצד הכח וממשלה שניתן לעשיר על ידו, אלא מצד הרוח נבואה והמוחין שמשם נמשך הממון.

כי הממון הוא מנפילת העשירות של הנביאים, כי כל הנביאים היו עשירים כמבואר בגמרא (נדרים לח.) א"ר יוחנן כל הנביאים עשירים היו, ונראה מדברי רבנו שלא רק כדי שדבריו יתקבלו כי חכמת המסכן בזויה/ג, או כדי שיעמוד בניסיון העשירות/ד, או כדי שידמה למרכבה/ה, או כדי שלא יהיו נצרך לבריות/ו ויזכה לנבואת אמת (כמבואר בתורה סו/ו). אלא כי הממון בעצמו מצד שרשו באור הצחצחות/ז, מסוגל לנבואה/ח. וראה בזה גם מהר"ל/י.

^א **כמה מיני סכלות הם, אויל, כסיל, סכל, משוגע, וזולתם.** והם לפי מדרגת אחיזת הנשמה, כי כמה רעות הם, ולפי מדרגת פגם הנשמה ולפי בחינתה כך הוא ענין שטותה (פי' הרמ"ז לזוהר בראשית).
ועיין מלבי"ם (הושע ט, ז) שמשוגע הוא מצד תגבורת כח הדמיון.

^ב **נדרים דף לח.** – אמר רבי יוחנן: אין הקדוש ברוך הוא משרה שכנתו אלא על גבור ועשיר וחסד ועניו, וכולן ממשוה. גבור, דכתיב: "ויפרש את האהל על המשכן", ואמר מר: משה רבינו פרסו, וכתיב: "עשר אמות ארך הקרש וגו'". אימא דארי' וקטין! אלא מן הדין קרא, דכתיב: "ואתפוש בשני הלחת ואשלבם מעל שתי ידי ואשבם", ותניא: הלוחות ארפן ששה ורחפן ששה ועבין שלשה. עשיר "פסל לך", פסולתן שלף יהא. חכם רב ושמואל דאמרי תרין: חמשים שערי בינה נבראו בעולם, וכולם נתנו למשה חסר אחת, שנאמר: "ותחסרהו מעט מאלהים". עניו דכתיב: "והאיש משה ענו מאד". אמר רבי יוחנן: כל הנביאים עשירים היו, מנלן – ממשוה ומשמואל מעמוס ומיזנה. משה דכתיב: "לא חמור אחד מהם נשאתי". אי בלא אגרא, לאפוקי מאן דשקל בלא אגרא? אלא דאפילו באגרא. דילמא משום דעני היה. אלא מן "פסל לך" פסולתן יהא שלף. שמואל, דכתיב: "הנני ענו בי נגד ה' ונגד משיחו את שור מי לקחתי וחמור מי לקחתי". אי בחנם, לאפוקי מאן דשקל בחנם? אלא, דאפילו בשכר. דלמא דעני הוה, אלא מהכא: "ותשבתו הרמית כי שם ביתו", ואמר רבא: כל מקום שקלף ביתו עמו. אמר רבא: גדול מה שנאמר בשמואל יותר משנאמר במשה, דאילו במשה רבינו כתיב "לא חמור אחד מהם נשאתי", דאפילו בשכר, ואילו גבי שמואל אפילו ברצון לא שכר, דכתיב: "ויאמרו לא עשקתנו ולא רצותנו וגו'". עמוס, דכתיב: "ויען עמוס ויאמר אל אמציה לא נביא אנכי ולא בן נביא אנכי כי בוקר אנכי וכולס שקמים", בדמיתגם רב יוסף: ארי מרי גיתא אגא ושקמין לי בשפלתא וגו'. ויהי, דכתיב: "ויתן שכרה וירד בה", ואמר רבי יוחנן: שנתן שכרה של ספינה כולה. אמר רבי רומנוס: שכרה של ספינה הויה ארבעת אלפים דינרי דהבא.

דף על הרף – והנה מה הפי' כאן עשיר, יש מפרשים שר"ל עשיר כפשוטו, ואי לא יהיה עשיר לא ישמעו האנשים לקולו וכדכתיב (קהלת ט, טז): "והכמת המסכן בזויה וגו'". אכן מדברי הרמב"ם (בפיה"מ לאבות פ"ד מ"ה) נראה דפירש דמש"כ כאן עשיר ר"ל שמח בחלקו, ומש"כ כאן גבור ר"ל כובש יצרו וכו' ע"ש, וראה גם בקובץ בית אהרן וישראל (שנה י גליון א עמ' י"א) שהביא בן מכת"י קדוש קדמון ע"ש (וכן הביא בספר לקוטי חבר בן חיים ח"ב במאמרים על ספר שמות בשם החתם סופר זצ"ל (והו"ד בהגהות שער יוסף על חת"ס (פר' שמות דף ט הערה א) ע"ש). וא"כ לא קשה הקושיא הנ"ל דגם קודם פסל לך היה למשה השראת השכינה וכמובן.

^ג **הובא בדף על דף שם בשם מפרשים**

^ד **עיין בן יהיידע** – אלא על גבור עשיר וחכם ועניו. נראה דנקיט הקל תחלה. ונ"ל דודאי אין יתרון הגבורה והעושר שייך לנבואה, אך העיקר שצריך להיות עניו, אמנם אם יהיה תש כח ועני אין כל כך רבנות בעונה שלו, אבל אם הוא גבור ועשיר, דכפי הטבע יתהלל הגבור בגבורתו והעשיר בעשרו, ועם כל זה הוא עניו, יש יתרון גדול לעונה שלו, דאז ראוי שישירה הקב"ה שכנתו עליו בעבור ענוה הנמצאת בו:

^ה **מהר"ל** חדושי אגדות על נדרים דף לח. אלא על גבור עשיר וחכם וכו'. פי' כי אין השכינה שורה רק כאשר יש כאן אחד שהוא דומה אל ארבע חיות המרכבה, גבור נגד (ואריה) שהוא גבור, עשיר נגד השור שבמרכבה שנאמר (משלי י"ד) ורב תבואות בכח שור (כלומר כי העושר שייך בו ולכן) פני השור מן השמאל ומשם בא העושר. שהרי אמרו (ב"ב כ"ה, ב') הרוצה להעשיר יצפין (והצפון הוא בשמאל ולכן) עשו העגל שהוא שור של זהב, חכם נגד פני האדם שהוא חכם, עניו כנגד הנשר שהוא עוף והוא הקטון יותר (והוא) נגד הישר, וידוע כי העוף הוא יותר קטון מכלם ומי שהוא עניו והשכל [מן] השם יתברך מגביהו... הקטון והקטון הוא מתרומם עד השמים, כי העוף אפי' זוטרא, ולפיכך אין השכינה שורה רק אם האדם יש בו מד' מדות [אז] נחשב האדם כמו כל המרכבה, ואצל ד' חיות כתיב דמות אדם להנה הרי כי האדם יש בו מד' חיות ואז השכינה שורה עליו כמו שהוא על ב' חיות הקודש והבן זה מאוד מאוד והארכנו זה בפרק בן זומא (ד"ח אבות פ"ד ו"א):

^י **שיטה מקובצת נדרים דף לח.** בשם הר"ן – אין הקדוש ברוך הוא משרה שכנתו אלא על גבור וחכם ועשיר ועניו שיהיה שלם מכל דבר ולא יצטרך לאחר זולתו.

^י **תורה סו אות ג'** – ועקר האמת הוא, כשאין האדם נצרך לבריות, כי כיון שנצרך האדם לבריות, משתנה פניו ככרום, לכמה גו' (ברכות ו:). פי' מי שהוא נצרך לבריות, קשה לו מאד להתפלל בפרים, וטוב ונוח לו להתפלל ביחיד, כי בפרים נופלין עליו פניות גדולות ושקרים, שעושה תנועות ושקרים בתפלתו בשביל בני אדם, מאחר שהוא נצרך להם. ואפילו מי שאין נצרך לבריות בשביל פרנסה, כי מתפרנס משלו, אף על פי כן יש שהוא נצרך לבריות בשביל כבוד, או בשביל דבר אחר, דהיינו שיש לו תאוה של כבוד וחשיבות וכיוצא. נמצא שהוא נצרך לבריות, שהוא צריך לכבוד וחשיבות שלהם. ואז, כשהוא נצרך לבריות באיזה בחינה, יוכל לפל בשקר גדול בתפלתו, דהיינו לעשות תנועות בשקר בשביל בני אדם כנ"ל. ויש מי שהוא איש כשר קצת, וירא את ה' במקצת, ומתבייש בעיניו לעשות שקר מגנה בתפלתו בשביל אחרים, ומתבון להתפלל באמת. אבל האמת הוא הרבה מאד יותר מדי, וגם זה אינו אמת, כי לא נמצא הרבה אמת, כי האמת הוא רק אחד, כמו שמוצא במקום אחר (לעיל בהתורה אמר ר"ע בסימן נא), דהיינו מחמת שהוא בוש בעיני עצמו להתפלל בשקר גמור כנ"ל, על כן הוא רוצה לכסות על השקר ולהלביש השקר באמת. דהיינו למשל, שחפץ לעשות איזהו תנועה או המחאת קף בשביל אחר, אבל הוא מתבייש בזה שיעשה שקר בתפלתו בשביל בני אדם, על כן הוא גונב דעת עצמו, ומסבב לו היצר הרע סבובים במחשבתו,

והנבואה כשבאה על הנביא אפילו נביא שמוכן לנבואה אם הוא מעורב טוב ורע/אזי **היה כמו משתגע, כשפרש"י (שמואל-א יח/יב) ויתנבא ואשתטי/י** שם מדובר אחרי שדוד הרג את גלית, וכולם הללוהו, קנא בו שאול/י, וחשב להרגו ואזי נכנסה בו רוח רעה, ואזי כשהתנבא היה מדבר דבורי רמזים שנדמו לשטות ושגעון. ראה תורה נד [ט] שבאמת לא כל נביא משוגע, אלא רק כשהוא מעורב טוב ורע כמו שאול שנכנסה בו רוח רעה, וראה שם בתורה נד שרבנו מביא ראייה ממעשה מאוחר יותר (בשמואל א יט/טו)

עד שנתגלגל הדבר במחשבתו שהוא צריך באמת לעשות תנועה זו בתפלתו או להכות כף אל כף, דהיינו שמוצא לעצמו איזה אמת, שהוא צריך לעשות אותה התנועה בשביל אותו האמת. נמצא שהוא מכסה השקר באמת, נמצא שיש לו הרבה אמת יותר מדי. כי העקר האמת אינו רק אחד, דהיינו להתפלל באמת לאמתו בשביל השם יתברך לבדו, אבל זה האמת של שקר הוא הרבה מאד, כי יש בזה כמה גוונים, וכמה מיני אמת שמוצא לעצמו לפחות על השקר. וזהו: כיון שנצרך האדם לבריות – שאז נופלים עליו פניות ושקרים כנ"ל – אזי משתנה פניו לכמה גוונים. פניו זה בחינת האמת, שהוא בחינת פנים, בחינת (תהלים כ"ד): מבקשי פניו יעקב סלה; בחינת (מכה ז"ב): תתן אמת ליעקב. דהיינו שהאמת שלו, שהוא בחינת פנים, נשתנה לכמה גוונים, דהיינו שיש לו כמה מיני אמת שמלביש בו השקר, דהיינו שמוצא לעצמו אמת, שפגמו בשביל כף או בשביל כף, נמצא שנשתנה הפנים, שהוא אמת, לכמה גוונים, כי העקר האמת אינו אלא אחד כנ"ל: וזה פרוש (תהלים קמו): אהללה ה' בחיי; דהיינו כשאין נצרך לבריות. וזה בחיי – בחיי דיקא, דהיינו שאני חי מחיים שלי, שאינו נצרך לחיות שום אדם. כי הנצרך לבריות חיי אינם חיים (ביצה לב); דהיינו שאינם חיים שלו, כי הוא חי מאחרים. אבל כשאני נצרך לבריות, ואני חי חיים שלי, אני אוכל להללו ולהתפלל לפניו באמת כנ"ל, וזהו: אהללה ה' בחיי – דיקא, כנ"ל. וזהו (שם): כיון שנצרך האדם לבריות, עולם חשך בעדו וכו' (עין למטה):

ח עיין תורה כג אות ה' – כי באמת יש עוד תקון לתאות ממון, דהיינו שיסתכל לשרש, שמשם בא כל הממון וכל ההשפעות, ועל-ידי הסתכלותו שם, יתבטל תאוותו, כי שם בשרשה, השפע כלו אור צח ומצחצח, ותענוג רוחני, ואין מתאנה (נ"א מתעבה כת"י) אלא למטה. ומי הוא הפתי יסור הנה להשליך תענוג רוחני, ולקח תענוג עב. אבל לואת ההסתכלות, אי אפשר לבוא אלא עד שיתקן ברייתו, כמו שכתוב: מבשרי אכזה אלוהי, שבתחלה צריך לתקן בשר קדש, ואז יוכל להסתכל באלקות. ובשביל זה, עקר התקון של תאות ממון, הוא על-ידי ברייתו. וכשמתקן ברייתו, אי אפשר לפל לתאות ממון, כי על-ידי מלח. תאות ממון חסר כנ"ל.

ט תורה סח – כל הנפשות תאבים ומתאבים לממון, ולא לממון בלבד מתאבים ואוהבים אותו, אלא אפלו להאדם שיש לו הממון, דרך בני אדם למשך אליו ולאהב אותו, מחמת שיש לו ממון, כמו שאנו רואין בחוש, וכמו שכתוב (משלי י"ב): ואוהבי עשיר רבים. וזה מחמת שהנפש באה ממקום עליון, שהממון בא ומשתלשל ומתהוה משם. כי בודאי התחלת המקום שמשתלשל משם הממון, הוא בודאי בחינת קדשה ושפע קדש, ואחר-כך נתפשט למטה, בדרך ההשתלשלות, ונתהוה ממון. ועל פן הנפש תאבה לממון, מחמת שהנפש באה ממקום שהממון בא משם. אף צריך לבלי להתאוות להממון, כמבאר כבר כמה פעמים גדל גנות תאות ממון, רק להתאוות ולאהב המקום שהממון בא ומשתלשל משם כנ"ל. ובכחינה זו רבי מכיד עשירים, כמו שאמר רבותינו זכרונם לברכה (עירובין פו), מחמת שיש להם ממון שהוא בא ממקום גבוה כנ"ל:

י מוהר"ל נדרים דף לח. כל הנביאים עשירים היו. פירוש זה כי ראוי לנביא יותר העושר מכל שאר דברים, כי כבר אמרנו למעלה כי העשירות הוא מצד שמאל כמו שהתבאר למעלה, ומשם הנבואה כרתיב ויד ה' היתה עלי וכל מקום שנאמר יד הוא שמאל שנאמר אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים, ולכך אמר כל הנביאים היו עשירים בפרט:

יא כן ביאר רבנו בתורה נד אות ז' – ולהכניע הכח המדמה הוא על-ידי בחינת יד, בחינת (הושע יב): ביד הנביאים אדמה. ויד דהיינו בחינת שמחה, בחינת (דברים יב): ושמתם בכל משלח ידכם. וזה בחינת כלי זמר שמנגיין ביד, שעל-ידי-זה שורה הנבואה על הנביאים, כמו שכתוב (מלכים ב ג): קחו לי מנגן וכו'. כי הפלי הוא התאספות הרוח, והוא מערב טוב ורע. כי יש עצבות רוח, רוח נכאה, רוח רעה, כנאמר בשאול (שמואל-א טז): ובעתתו רוח רעה. ויש רוח טובה, כמו שכתוב (תהלים קמג): רוחך טובה תנחני בארץ מישור; והוא בחינת רוח נבואה, רוח הקדש. אף כשהוא מערב טוב ורע, אינו יכול לקבל נבואות אמת. ועל פן כתוב בשאול (שמואל-א יט): ויתנבא וכו' ויפל ערם, ופרש רש"י: לשון משגעו; כי היה מערב ברוח שטות, עצבות רוח.

יב שמואל א פרק יח (י) ויהי ממחרת ותצלח רוח אלהים רעה אל שאול ויתנבא בתוף הפית ודוד מנגן בידו פיוס פיוס והחנית ביד שאול: (יא) ויטל שאול את החנית ויאמר אכה בך ויבקר דוד מנגן פועמים:

מלבי"ם (י) ויהי – (הפעם הראשון שרצה להרגו) ע"י מחשבה זו נכנס בו רוח רעה, ויתנבא – (דע כי כ"מ שכתוב פעל מתנבא בהתפעל מורה על נבואה בלתי גמורה כי זה מנהג ההתפעל להורות או מעשה מדומה כמו יש מתעשר מתרושש, ומזה המין אומר מתנבא אצל שאול, ודומה משוגע ומתנבא (ירמיה כ"ט) מתנבאים לפניו (מ"א כ"ב) ויתנבאו עד לעלות המנחה (שם י"ח כ"ט) או מורה על ההרגל והתלמודות, את האלהים התהלך נח, ובא על בני הנביאים, ויהושע אמר אלדד ומידד מתנבאים ר"ל מתלמדים לנבואה, משא"כ על הנבואה המוחלטת בא בבנין הכבד או בנפעל) ר"ל בשגעונו היה כמגיד עתידות כי דוד יקח מלכותו:

יג רש"י על שמואל א יח (י) יתנבא – ואשתטי. נביא ושוטה מדברים דברי רמזים שאינם ניכרים:

הר"י קרא (י) ויתנבא בתוך הבית. היה הולך ומדבר בבית דברים שלא מדעת. ויתנבא. לשון דיבור כמו ניב שפתים. מפי הר' אליעזר מוורונא. ויתנבא ואשתטי. דבר תימה קורא נבואה בין לחכמה בין לשטות:

מצודות ציון (י) ותצלח – ועברה. ויתנבא – תרגם יונתן: ואשתטי, רוצה לומר היה מדבר דברי שטות, ואמר לשון נבואה, כי הנביא והשוטה מדברים דברי רמזים, זה לנבואתו וזה לשטותו:

יד שמואל א פרק יח (ו) ויהי בבואם בשוב דוד מהפזות את הפלשתי ויתצאנה הנשים מפל ערי ישראל (לשור) לשיר והמחלות לקראת שאול המלך בתפים בשמחה ובשלישים: (ז) ותענינה הנשים המשחקות ותאמרנה הבה שאול (באלפו) באלפיו ודוד ברבבותיו: (ח) ויחר לשאול מאד וירע בעיניו הדבר הזה ויאמר נתנו לדוד רבבות ולי נתנו האלפים ועוד לו אף המלוכה: (ט) ויהי שאול (עון) עון את דוד מהיום ההוא והלאה:

^ט עיין לעיל תורה נד אות ו' [נף סב]: ועי' שניי נוסחאות שגרות דפ"ד שם היא כמו כאן. אבל פרש"י שם הוא על ההמשך "ויפול ערום" והתרגום נפל ברשן ופרש"י שבלשון ערבות ברשן לשון משוגע.

^{טו} שמואל-א יט (יט) ויגד לשאול לאמר הנה דוד בנותי (ובנותי) ברהמה: (כ) וישלח שאול מלאכים לקחת את דוד ויזא את לקחת הנביאים נבאים ושמואל עמוד נצב עליהם ותהי על מלאכי שאול רוח אלהים ויתנבאו גם המה: (כא) ויגדו לשאול וישלח מלאכים אחרים ויתנבאו

כשרדף שאול להרוג את דוד ושלח שליחים לנויות להביא משם את דוד, והיה שם שמואל עם תלמידיו הנביאים, וכשבאו השליחים התנבאו גם הם, וכך גם השליחים נוספים ששלח שאול, עד שבא לשם בעצמו וגם הוא התנבא, ופשט בגדי מלכותו, ונפל ערום/ו' ותרגם שם יונתן נפל ברשן, ופרש"י ברשן בלשון ערבי משוגע.

ואצל הנגידים הנ"ל דהיינו עשיר גדול אע"פ שאין לו שום הכנה לנבואה, שורה עליו רוח נבואה נפולה, שעושה אותו משוגע, וכנ"ל שאפילו מי שהוא מוכן לנבואה אבל מעורב טוב ורע, אזי כשמתנבא נדמה לשוטה, כל שכן זה העשיר שאין לו שום הכנה לנבואה **נעשה ע"י הממון שגעון גמור, וע"כ הם נעשים משוגעים ע"י העשירות שלהם**: הביאור נ"ל עפ"י תורה כה/י"ח שהדמיון והשכל הם הפכים, וכל אדם צריך לעלות מהדמיונות שלו אל השכל האמיתי. וראה תורה נד שהמדמה הוא בהמיות/ט' והנבואה היא שעולה מבהמה לאדם, מדמיון שקר לשכל אמת ע"י שמחה/כ', וכן בתורה ח' תנינא/כ"א שהנבואה היא

גם המה ויטף שאול וישלח מלאכים שלשים ויתנבאו גם המה: (כב) וילך גם הוא הרמיה ויבא עד בור הגדול אשר בשכו וישאל ויאמר איפה שמואל וידוד ויאמר הנה בנזית (ובנזית) ברמה: (כג) וילך שם אל נזית (ונזית) ברמה ויהי עליו גם הוא רוח אלהים וילך הלך ויתנבא עד באו בנזית (ובנזית) ברמה: (כד) ויפשט גם הוא בגדיו ויתנבא גם הוא לפני שמואל ויפל ערם כל היום ההוא וכל הלילה על כן יאמרו הגם שאול בנביאם:

פרש"י – (כד) ויפשט גם הוא בגדיו – בגדי מלכות, ללבוש בגדי התלמידים. ויפול ערום – ונפל ברשן, תרגם יונתן: ונפל ערילאי. ובשם רבי מנחם ששמע מפי ערבי אחד: 'ברשן' בלשון ערבי משוגע:

מצודות דוד – (כד) ויפשט – פשט בגדי מלכות, להתדמות להנביאים במלבושיהם ובל יתגאה עליהם. ויפול – נפל על פניו ארצה, וכמו שנאמר בדניאל י' ט: ואני הייתי נרדם על פני ופני ארצה. ערום – רצה לומר: מן בגדי מלכות. על כן יאמרו וכו' – כי בפעם הראשון שניבא בעת המלכו, לא נתחזק עדיין המשל בפי הבריות לומר הגם שאול בנביאים, וכשניבא שנית, אז התחזק המשל לומר על כל הבא למעלה שלא הורגל בה, הגם שאול בנביאים:

חומת אנך (חיד"א) (כד) הגם שאול בנביאים. כי היה לו רוח רעה ואלים כח שמואל לדחות כח הסט"א ולשרות בו הנבואה וזוהי התמיהה:

בפסוק כתוב 'ויפול ערום' והתרגום נפל ברשן ופרש"י ברשן בלשון ערבי משוגע. אבל רוב המפרשים פרשו שהכוונה ערום מבגדי המלכות כדי להדמות לשאר התלמידים. אמנם ראה רד"ק שפירש כפשוטו, שמרוב ביטול ההגרשה הנפשית וישאר בכח השכל לבדו פשטו כל התלמידים וגם שאול את בגדיהם.

י" תורה כה אות ו'א כי צריך כל אדם להוציא את עצמו מהמדמה, ולעלות אל השכל. וכשנמשך אחר המדמה, זה בחינת שרירות לב, שהוא הולך אחר המדמה שבלב. וכשיצא משרירות הלב, ומשבר לבו האבן זה בחינת 'שמיר', שעל ידו נכנע האבן, ואינו הולך אחר תאוות המדמיות, והולך אחר השכל: וכל זמן שלא הוציא שכלו אל הפעל שלא השתמש בשכלו עדין אז אצלו השכל בכת. אף על פי שכבר שבר המדמה, אז נתקומם תכונת שכלו. כי 'כשזה קם, זה נופל' (במובא ברש"י ריש פרשה תולדות), אבל השכל עדין בכת. ואחר כך כשחוקר בשכלו ומשתמש בו, אזי השכל בפעל. וזה בחינת 'נפת צופים', בבחינת (שיר השירים ד'): "נפת תטפנה שפתותיך" שהוציא מתיקות שכלו מכת אל הפעל. וזה: 'שפתותיך', הוא בחינת מוציא מכת אל הפעל, שהוא בחינת הדבור: ואחר כך כשמשגי בשכלו כל מה שיש ביד אנושי להשיג, אז שכלו שב שכל הנקנה. כמו שכתבו המחברים, שיש שכל בכת, ושכל הפעל, ושכל הנקנה. ועקר קיומו של אדם לאחר מיתתו, אינו אלא שכל הנקנה, וזה השארותיו לאחר המיתתו. וזה בחינת אמונה, כי אמונה לשון קיום דבר, כי שכל הנקנה, הוא קיום של אדם לאחר מותו. ושכל הנקנה נקרא, מה שאדם יודע הרבה דברים בידיעה אחת. כי קדם צריך לידע הרבה הקדמות קדם שידע איזהו דבר, ואחר כך כשמשגי את הדבר, משליך הקדמותיו, ויודע את הדבר בידיעה אחת. ועקר המעין החכמה מן המקדש יצא, כי שם היו מקריבין הקרבנות, שהם הבהמיות וכן הדמיון. כמו שכתוב (תהלים נ"א): "ובחי אלקים רוח נשברה" ששבירת הדמיון הם הקרבנות. ובשביל זה אמרו חכמינו, זכרונם לברכה: 'כשחבר בית המקדש בטל השמיר וכו'. וכשיבנה בית המקדש, אז יתקם (יואל ד'): 'ימעין מן המקדש יצא':

ט' תורה נד אות ו'ה וצריך לשמור את העין מכת המדמה. ואפלו מי שהוא טוב עין, צריך לשמור מזה. כמו שאנו רואים, כי אפלו מי שיש לו ראייה יפה, יכול לטעות, על ידי שרואה מרחוק, ונדמה לו להפך מן האמת. על כן צריך שמירה יתרה לזה: והכח המדמה בא על ידי לשון הרע, כי כח המדמה הוא כח הבהמיות, כי גם בהמה יש לה זה הכח המדמה. והמוציא דבה הוא נופל לבהמיות, ועל כן נתגבר עליו כח המדמה, שהוא כח הבהמיות. כי 'מוציא דבה הוא כסיל' (משלי י'). וכשהדעת נסתלק ממנו, נופל מאהבת השם יתברך, ונופל לאהבת הבהמיות. בבחינת (הושע ד'): "כי אתה הדעת מאסת, ואמאסף מכהן ל". כהן, הינו בחינת (ישעיה מ"א): "אברהם אלהי". בחינת (תהלים ק"י): "אתה כהן", בחינת: "קמץ הכהן" (ויקרא ה' ז). ואז מתגבר עליו כח המדמה, שהוא כח הבהמיות. בבחינת (שם הושע): "נדמו עמי מבלי הדעת", 'נדמו', הינו כח המדמה:

כ' תורה נד אות ו' – ולהכניע הכח המדמה, הוא על ידי בחינת יד, בחינת (הושע י"ב): "ביד הנביאים אדמה". ויד, הינו בחינת שמחה, בחינת (דברים י"ב): "ושמחתם בכל משלח ידכם". וזה בחינת כלי זמר שמנגנין ביד, שעל ידי זה שורה הנבואה על הנביאים כמו שכתוב (מלכים ב ג): "קחו לי מנגן". וכו'. כי הכלי הוא התאספות הרוח, והוא מערב טוב ורע. כי יש עצבות רוח, רוח נבאה (י). רוח רעה, כנאמר בשאול (שמואל א ט"ז): "ובעצתו רוח רעה". ויש רוח טובה, כמו שכתוב (תהלים קמ"ג): "רוחך טובה תנחני בארץ מישור". והוא בחינת רוח נבואה, רוח הקדש: אף כשהוא מערב טוב ורע, אינו יכול לקבל נבואות אמת. ועל כן כתוב בשאול (שמואל א י"א): "ויתנבא וכו' ויפל ערם", ופרש רש"י: 'לשון משגע'. כי היה מערב ברוח שטות, עצבות רוח. וזה שמנגן ביד על הכלי, הוא מקבץ ומלקט ביד את הרוח טובה, רוח נבואה, מתוך עצבות רוח. וצריך להיות יודע נגן, שידע לקבץ וללקט ולמצא חלקי הרוח אחת לאחרת, כדי לבנות הנגון, הינו השמחה. הינו לבנות הרוח טובה, רוח נבואה, שהוא הפך עצבות רוח. כי צריך לעלות ולירד בידו על הכלי שמנגן, כדי לכוון לבנות השמחה בשלימות:

כ"א תורה ח' תנינא אות ו' – ועל ידי התפשטות הנבואה על ידי זה נתברר ונתתקן בחינת כח המדמה, בבחינת (הושע י"ב): "וביד הנביאים אדמה" כי עקר תקון וברור המדמה הוא כשהוא ביד הנביאים, וכשנתתקן המדמה, על ידי זה נתתקן האמונה האמתית דקדשה, ונתבטל אמונות כזביות. כי עקר האמונה תלויה בכח המדמה. כי במה שהשכל מבין אין שיר אמונה. ועקר אמונה היא רק במקום שהשכל נפסק

דמיון מבורר, וכעין זה גם בתורה ה' תנינא^{כא}. נמצא שנבואה כיון שהיא ע"י המדמה יש בה מדרגות, כי המדמה הוא לבוש השכל^{כב} וכפי שהאדם מברר את המדמה שיהיה דמיון האמיתי כמו השכל, כך הוא יוצא ממדמה לשכל, כך המדמה שלו נהפך למשרת השכל, וכיון שכל הנבואות הן בכח המדמה, כי הן שכל גבוה מאד שרק בכח המדמה אפשר לשכל להשיגו, על כן רק משה רבנו שזכה למדמה מבורר בתכלית, זכה לנבואה שאין בה שום ערבוב אלא אספקלריא המאירה. לעומת זה שאול שנכנס בו רוח רעה בגלל קנאתו בדוד היתה נבואתו מעורבת ועל כן נדמה למשוגע. אבל הנגידים שאין להם שום הכנה לנבואה ואדרבה בדרך כלל שקועים בתאוות הממון שהוא עצבות ורוח נכאה ומרה שחורה אצלם המדמה פגום ממש, וכל רוח נבואה שבאה להם מכח הממון גורם להם לשגוע ממש.

נמצא למעשה מה רובא דעלמא נכספים להיות עשירים ונדמה להם שרוב ממון יפטור להם את כל הבעיות הוא השקר הגדול ביותר שיש בעולם כמבואר בתורה כג, כי ממון שאינו שפע כפול דהיינו שכל שקל עטוף במוחין גדולים של הסתפקות, אזי אדרבה הוא עסקת חבילה עם כל הרע שבעולם, עבודה זרה עצבות חסרון שגוען, ומופקע מיראה^{כג} ואהבת ה' וכל דבר שבקדושה.

כי קודם שיש לאדם עשירות הוא חושב בדמיונו כמה דברים טובים יעשה עם הממון אבל לא יודע שכשיהיה לו ממון רב גם המוחין שלו יהיו אחרים בגלל הממון, ורוב התכניות שלו ישתבשו, וכל השמחה והצלחה שרואה בדמיונו עכשיו יהפכו למרה שחורה והרגשת חסרון נוראה, והממון ישגע אותו.

עד כאן ביאור חברותא לתורה סד תנינא



ואינו מבין הדבר בשכלו, שם צריכין אמונה, וכשאנו מבין הדבר בשכלו, אזי נשאר רק בבחינת כח המדמה, ושם צריכין אמונה: נמצא שעקר האמונה היא בבחינת המדמה, ועל כן על ידי התפשטות הנבואה שעל ידי זה נתברר ונתתקן המדמה, על ידי זה נתתקן האמונה האמתית דקדושה כנ"ל. כי יש עשרה מדרגות בנבואה (ד) והם כנגד עשרת הדברות, שהם בחינת עשרה מדרגות של נבואה. כמו שכתוב (דברים ה): "פנים בפנים דבר ה' עמכם". דבר ה' זו נבואה, כמו שדרשו רבותינו, זכרונם לברכה (שבת קלח:). ועל כן על ידי נבואה שהוא בחינת עשרה מדרגות, בחינת עשרת הדברות, זוכין לאמונה בהשם יתברך; להאמין שהכל ברא ה' בעשרה מאמרות. נמצא שעקר תקון האמונה הקדושה היא על ידי בחינת רוח נבואה:

שם אות וחו ועל כן צריכין לחפש ולבקש מאד אחרי מנהיג אמתי להתקרב אליו. כי כל מנהיג ומנהיג יש לו בחינת רוח נבואה, וגם עכשו, שבטלה הנבואה, אף על פי כן בהכרח שיהיה להמנהיג בחינת (במדבר יד): "רוח אחרת", מה שאין נמצא בשאר ההמון, שעל ידי זה וזה להיות מנהיג. ועל ידי בחינת הרוח הקדש שיש להמנהיג האמתי שהוא בחינת רוח נבואה, על ידי זה כל המתקרבים אליו נתחזק ונתתקן אצלם האמונה האמתית דקדושה. כי כל מי שזוכה להתקרב למנהיג האמתי, על ידי התקרבותו אליו נתתקן ונתברר אצלו בחינת המדמה, על ידי בחינת הרוח נבואה של המנהיג. כי עקר תקון המדמה הוא על ידי בחינת רוח נבואה כנ"ל, ועל ידי תקון המדמה נתתקן ונתברר האמונה הקדושה כנ"ל. על כן כל המתקרבים למנהיג אמתי, זוכין לאמונה ישרה דקדושה:

כב תורה ה תנינא אות ט' – אכל כשאין המוחין נקיים וזכים, אזי נעשה מבחינת שערות בחינת (ישעיה יג): "ושעירים ירקדו שם", בחינת חלום על ידי שר. וזה בחינת אדם ובהמה, בחינת חלום על ידי מלאך וחלום על ידי שר. כי חלום על ידי מלאך זה בחינת אדם, בחינת (בראשית א): "נעשה אדם בצלמנו כדמותנו". כדמותנו זה כח המדמה, שהוא בצלמנו בבחינת מלאך, בחינת חלום על ידי מלאך, כי בשעת שנה המוח מסתלק, ואין נשאר רק בחינת כח המדמה, וכשהמוחין זכים, אזי גם הכח המדמה שנשאר הוא בבחינת מלאך, בחינת: כדמותנו בצלמנו שהכח המדמה הוא בצלמנו, בבחינת מלאך כנ"ל, בחינת חלום על ידי מלאך וזה בחינת אדם, כמו שכתוב: "נעשה אדם" וכו'. אכל חלום על ידי שר זה בחינת בהמה, בבחינת (חבקוק ב): "ושד בהמות יחיתן":

כג לק"ה ציצית הלכה ה' אות ד' – כי כל הגדים והמלבושים נמשכין מבחינת המדמה, שהוא בחינת לבוש השכל, ועל כן כמו שהאדם יכול להתדמות לאדם אחר על ידי שנוי מלבושיו עד שיטעו בו ולא יפירוהו – כן יכולין על ידי המדמה לטעות לשנות את השכל, להפך את השכל מסבבת האמת לסבא של שקר, עד שאין מכירין את עצם אמתת השכל האמת. כי המדמה, כשאנו מברר – הוא מלביש ומסתיר את השכל עד שאין מכירים את עצם השכל האמת, כי המדמה הוא לבוש השכל כנ"ל. ועל כן צריכין להתגבר מאד לברר את המדמה, כי עקר שלמות האמונה הקדושה הוא על ידי ברור המדמה, כמבאר היטב בהתורה הנ"ל. ועל כן צריכין להשתדל מאד לחפש ולבקש מהשם יתברך לזכות להתקרב לצדיק אמתי שיש לו בחינת רוח הקדש, כדי שיזכה על ידו לאמונה שלמה שהוא יסוד הכל, כי עקר ברור המדמה, שעל ידו זוכין לאמונה שלמה, הוא על ידי בחינת רוח הקדש – רוח נבואה, כמו שכתוב שם, עין שם, שכל זה נמשך מבחינת התפלה בבחינת דין של הבעל כח כמו שכתוב שם, עין שם. וכשוזכין לברור המדמה, שעל ידי זה זוכין לאמונה, על ידי זה זוכין לשיר של חסד הנ"ל, שממש נמשכין הציצית כנ"ל, ועל כן תולין הציצית בגדים – לתקן את הגדים, כי הגדים הם בבחינת כח המדמה שהוא לבוש השכל, כנ"ל:

יד תורה א תנינא אות וו' ועל ידי בגין ורשלים, דהיינו תקון שלמות היראה שפלב, על ידי זה נברא מלאך, שמשפיע נבואה לכלי הנבואה. כי הנבואה באה מבחינת כרובים, בבחינת (במדבר ז): "וישמע את הקול מבין שני הכרובים" וכרובים הם אנפי זוטרי (ז) (זהר בראשית יח). והם נשפעים מן המלאך, בבחינת (בראשית מ"ח): "המלאך הגואל אתי מכל רע יברך את הנערים"; שהם אנפי זוטרי, בחינת כרובים (ח). וזה המלאך שרשו מיראה, כי זה אותיות מלאך ראשי תבות כי אין מחסור ליראיו (תהלים ל"ד), ואזי נמשכת נבואה, ואפילו קטנים יכולין להתנבאות, בבחינת (יזאל ג): "ונבאו בניכם ובנותיכם":